

ทบทวนกฎหมายรัฐธรรมนูญครั้งสุดท้าย ชุด “สู้สุดใจ”

รศ.มานิตย์ จุมปา

การบรรยายกฎหมายรัฐธรรมนูญ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐ (ภาคค่ำ)

วันอังคารที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๙.๐๐-๑๙.๕๐ น.

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

มาตราสำคัญของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ในการเรียนกฎหมาย
รัฐธรรมนูญหลักสูตรเนติฯ สกัดจากสถิติการออกข้อสอบ

๑. มาตรา ๕ ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ
บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำ
การนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

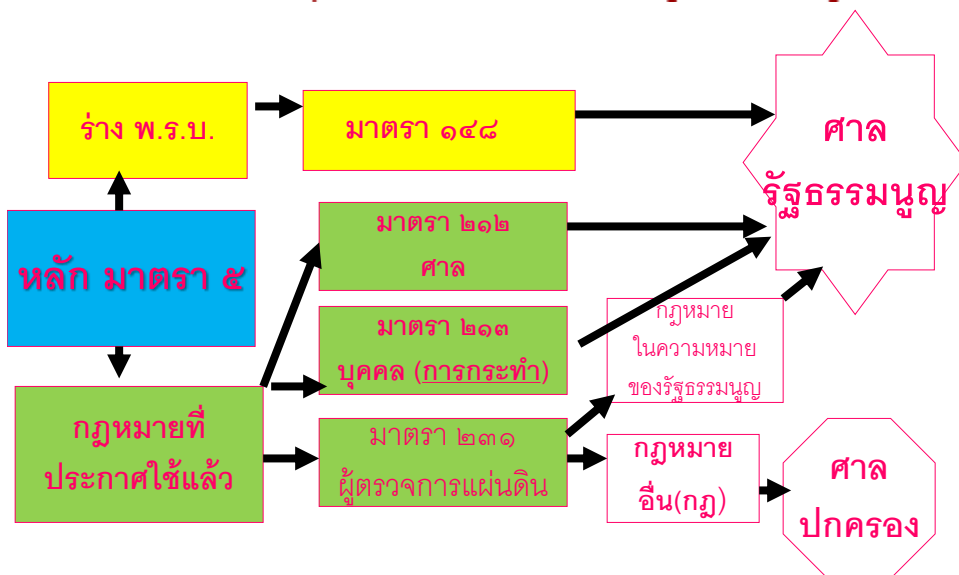
ข้อสังเกต

1. “ใช้บังคับมิได้” ยิ่งกว่า “โมฆะ” เพราะใช้บังคับมิได้ คือ ไม่เคยเกิดสิ่งนั้นขึ้นมาก่อนเลย ในขณะที่ “โมฆะ” สิ่งนั้นเกิด แต่เสียเปล่า เช่น นิติกรรมที่ตกเป็นโมฆะ เพราะมีวัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน นิติกรรมนั้นเกิด แต่เมื่อมีวัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อยฯ ก็ตกเป็นอันเสียเปล่า
2. มาตรานี้สำคัญ เพราะเป็นการกำหนดความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และกำหนดผลกรณีที่กฎหมาย กฎอื่นใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญว่า “ใช้บังคับมิได้”

มานิตย์ จุฬา รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๖๐

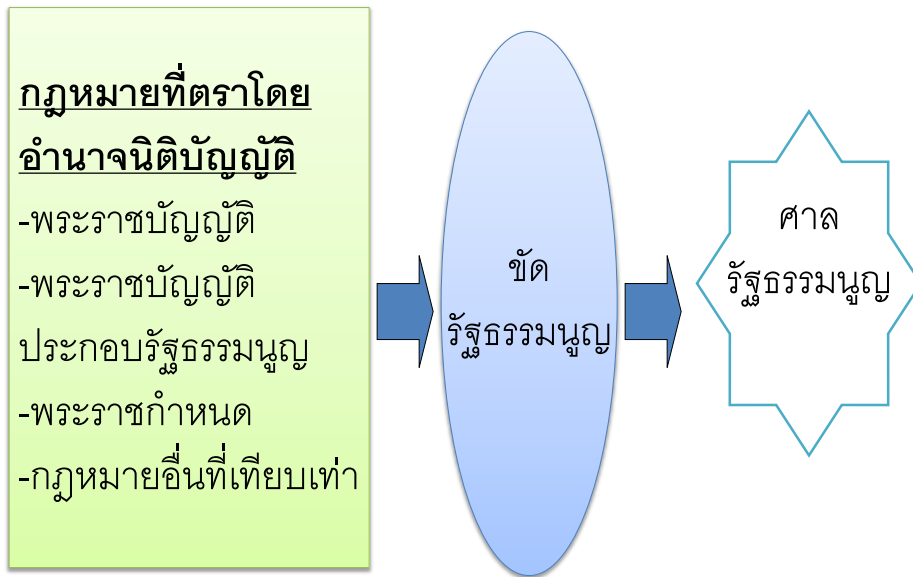
3

แผนผังระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

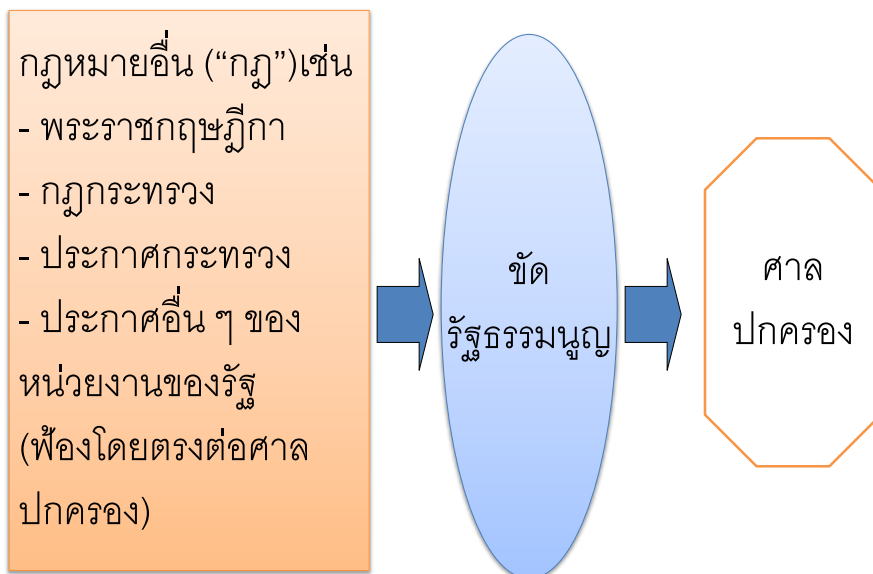
มานิตย์ จุฬา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4

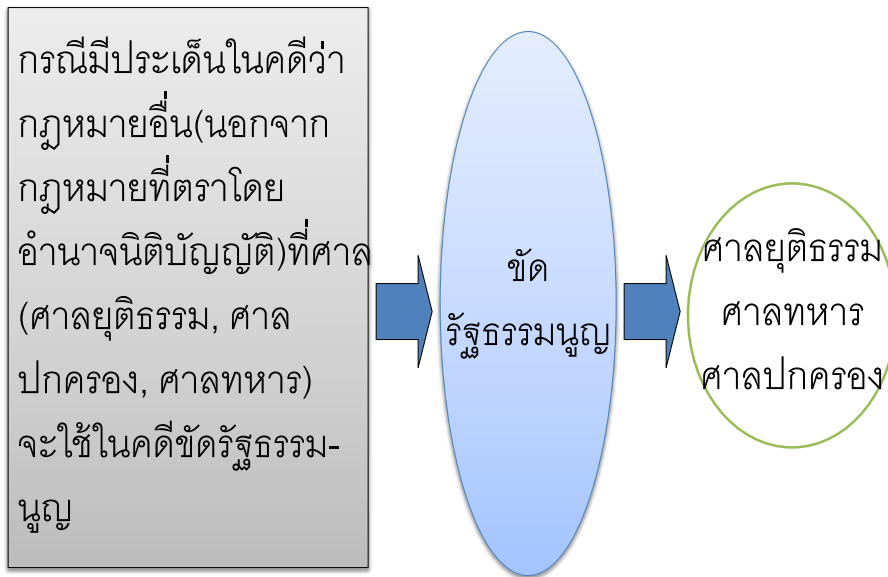
มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7

“กฎหมาย” “กฎ” “คำสั่งทางปกครอง”

นอกเหนือจาก “กฎหมาย” (ที่ตราโดยอำนาจนิติบัญญัติ) กับ “กฎ” แล้ว ยังมี “คำสั่งทางปกครอง” ที่หากแยกแยะได้จะทำให้เข้าใจทั้งเนื้อหาในวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายปกครองได้ง่ายขึ้น

“คำสั่งทางปกครอง” หมายถึง การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล ในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ (พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๕)

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8

ข้อสังเกต “กฎหมาย” “กฎ” และ “คำสั่งทางปกครอง”

1. “กฎหมาย” (ที่ตราโดยอำนาจนิติบัญญัติ) และ “กฎ” มีลักษณะร่วมกันคือ เป็นกฎเกณฑ์ที่มีผลทั่วไป โดยทั่วไปกฎหมายจะมีความทั่วไปในขอบเขตที่กว้างกว่า (คือใช้ในขอบเขตที่กว้างกว่า) ในขณะที่ “กฎ” จะมีความทั่วไปที่แคบกว่า (คืออาจใช้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง)
2. “กฎหมาย” (ที่ตราโดยอำนาจนิติบัญญัติ) และ “กฎ” ต่างจาก “คำสั่งทางปกครอง” เพราะ “กฎหมาย” กับ “กฎ” มีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้มีผลทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงบุคคล แต่ “คำสั่งทางปกครอง” นั้น จะมีลักษณะเฉพาะเจาะจงผู้รับคำสั่งทางปกครอง

ข้อสังเกต (ต่อ)

3. “กฎหมาย” (ที่ตราโดยอำนาจนิติบัญญัติ) นั้น เป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติตราขึ้น ส่วน “กฎ” นั้นเป็นกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารกำหนดรายละเอียดที่ไม่สะดวกในการกำหนดไว้ใน “กฎหมาย” การใช้อำนาจออก “กฎ” ของฝ่ายบริหาร จึงเรียกกันว่า เป็นการใช้อำนาจ “กึ่งนิติบัญญัติ” ส่วน “คำสั่งทางปกครอง” ที่ออกโดยฝ่ายบริหารนั้น เป็นการที่ฝ่ายบริหารปรับใช้กฎหมายและกฎเกณฑ์กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณี

ข้อสังเกต (ต่อ)

4. ทั้ง ๓ อันนี้ คือ “กฎหมาย” “กฎ” และ “คำสั่งทางปกครอง” ตกอยู่ภายใต้หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ คือ ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพียงแต่กระบวนการและองค์การที่ควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้นจะแยกแตกต่างกันออกไป
- กรณีมีปัญหาว่า “กฎหมาย” (ในความหมายของรัฐธรรมนูญ) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะอยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ
  - กรณี “กฎ” มีปัญหาว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยหลักจะอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง
  - กรณี “คำสั่งทางปกครอง” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญก็อยู่ในอำนาจศาลปกครอง เช่นเดียวกับ “กฎ”

๒. การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้

“มาตรา ๑๔๔ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๘๑

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า”

ต่อ

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑”

มาตรา ๘๑ รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๐

13

ข้อสังเกต

1. ต้องเป็นการโต้แย้งว่า ร่างพระราชบัญญัติ “มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” หรือ “ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ **โต้แย้งได้ทั้งเรื่องเนื้อหาขัดรัฐธรรมนูญ และกระบวนการตราขัดรัฐธรรมนูญ ซึ่งต่างจากการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญหลังประกาศใช้ ที่ตรวจสอบได้เฉพาะในเรื่องเนื้อหาขัดรัฐธรรมนูญเท่านั้น**
2. ในเรื่องกระบวนการตราขัดรัฐธรรมนูญที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ คือ กรณีที่ร่างพระราชบัญญัติผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา แล้ววุฒิสภามีการแก้ไข ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้ต้องย้อนเรื่องมาให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้ง แต่หากไม่มีการย้อนเรื่องมาให้สภาผู้แทนพิจารณา กลับนำร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ หรือกรณีที่จำนวนองค์ประชุมของสภาไม่ครบในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (เกิดขึ้นจำนวนมากในสมัยสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดก่อน)
3. กรณีในระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา หากสมาชิกรัฐสภาเห็นว่าเนื้อหาของร่างกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาไม่ได้ ต้องใช้วิธีการลงมติในสภาเพื่อแก้ไขมาตราหรือเนื้อหาส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต่อเมื่อรัฐสภาพิจารณา ร่างกฎหมายแล้วเสร็จจึงจะโต้แย้งเพื่อให้เสนอเรื่องสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้

14

ผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

(๑) ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ นั้น ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไปทั้งฉบับ

(๒) แต่ถ้าข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นไม่ใช่สาระสำคัญ เฉพาะข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป

ตัวอย่างกรณีร่างพระราชบัญญัติตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓-๑๔/๒๕๕๑ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ (รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐) ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรยกร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งขึ้นพิจารณาใหม่นั้น สภาผู้แทนราษฎรลงมติได้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ยืนยันร่างเดิมหรือยืนยันร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา การยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง การยืนยันร่างพระราชบัญญัติเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรได้เสนอไปยังวุฒิสภาทุกประการ ซึ่งมีผลตามมาตรา ๑๗๖ ที่ให้ถือว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ซึ่งจะต้องดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๗๓

- การที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรและลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากในวันเดียวกันให้เพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๓ ทวิ ซึ่งภายหลังได้ปรับปรุงเลขมาตราเป็นมาตรา ๔ เพื่อระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง ด้วยนั้น เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นโดยยังไม่ได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา จึงถือไม่ได้ว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา เพราะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ รัฐสภาต้องประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

- การที่สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการเพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๔ ภายหลังที่ลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เป็นการตรากฎหมายที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๕ ประกอบมาตรา ๙๓ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๐ เมื่อร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... จึงตกไปทั้งหมดนับตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสาม
- ส่วนการที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมาก เพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๔ ภายหลังที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๗๖ แล้วนั้น เป็นการตรากฎหมายที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... จึงตกไปทั้งหมดนับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม โดยมีเหตุผลเดียวกับกรณีการตราร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ....

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๕๑ เรื่อง ร่าง พรบ.สำนักงานสลาก
กินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ หรือไม่

- ประเด็นเกี่ยวกับอำนาจในการรับพิจารณาคดี ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๓๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ในขณะนั้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีจำนวน ๒๕๐ คน) เข้าชื่อเสนอความเห็นว่าร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) เมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)

- ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัย ๒ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประเด็นที่สอง ร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ หรือไม่ และจะต้องตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสามหรือไม่
- ในการพิจารณาประเด็นแรก มีประเด็นเบื้องต้นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า การออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และองค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๙๓ หรือไม่

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง มีสาระสำคัญ คือ การกำหนดจำนวนของสมาชิกสภาที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะมาร่วมกันแสดงความคิดเห็น และแสดงเจตนาในลักษณะของมติที่ประชุมในการพิจารณาร่างกฎหมาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักการประชุมสภาที่ใช้อยู่ในนานาประเทศ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับตลอดมา ล้วนมีบทบัญญัติว่าด้วยองค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามจำนวนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญจึงจะนับเป็นองค์ประชุม การที่รัฐธรรมนูญทุกฉบับกำหนดจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ประกอบกันเป็นองค์ประชุมไว้ ก็เพื่อให้การประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของสภาเป็นไปด้วยความรอบคอบ และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยน

- ความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในส่วนที่เกี่ยวกับการตรากฎหมายนั้น กฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ย่อมมีผลใช้บังคับกับประชาชนทุกคนในประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบในการพิจารณาทุกวาระ และเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมไว้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา ย่อมมีความหมายว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาที่มีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยองค์รสรสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่ได้ และหากมีการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาที่ไม่ครบองค์ประชุมจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้

- สำหรับร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว พ.ศ.๒๕๔๙ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก ในการพิจารณาพระราชบัญญัตินี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงต้องเป็นการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมที่ครบองค์ประชุม จึงจะถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นกัน

- ส่วนข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๘ วรรคสอง ที่กำหนดว่า “เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเนองค์ประชุม” นั้น เป็นเพียงบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดประชุมว่า การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติสามารถดำเนินการได้เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ภายหลังเปิดการประชุมแล้ว ในขั้นตอนของการลงมติในเรื่องใด ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมปรึกษาหารือของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ องค์ประชุมจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ จะต้องมิมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น

- เพราะองค์ประชุมมิได้มีความหมายแต่เพียงว่า เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมครบและเปิดการประชุมแล้ว หลังจากนั้นสมาชิกจะอยู่ร่วมประชุมหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนสมาชิกในที่ประชุมอีกต่อไป หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ผลก็จะเป็นว่า หลังจากเปิดประชุม แม้จะมีสมาชิกอยู่ประชุมเพียงไม่กี่คนก็อาจลงมติและมีเสียงข้างมากได้ ซึ่งมีใ้เจตนาธรรมเนียมของรัฐธรรมนุญ และหากถือจำนวนสมาชิกที่ลงชื่อมาประชุมเป็นองค์ประชุมของสภาจนเสร็จสิ้นการประชุมในแต่ละครั้ง คงจะไม่ปรากฏเหตุการณ์ดังเช่นที่เกิดขึ้นในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในอดีต รวมทั้งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ด้วย คือ การขอให้ทบองค์ประชุมในระหว่างการประชุม โดยสมาชิกที่มีข้อสงสัยว่า องค์ประชุมไม่ครบ และเมื่อปรากฏว่า องค์ประชุมไม่ครบ ประธานของที่ประชุมก็จะสั่งพักการประชุมหรือให้เลื่อนการประชุมออกไป

- เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามเอกสารบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเลขานุการวุฒิสภาส่งและชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญว่า ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๒๔ นาฬิกา อันเป็นวันเวลาที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งซึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งนายสังคิต พิริยะรังสรรค์ และคณะเป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุม ๑๕๕ คน ซึ่งครบองค์ประชุม ต่อมาในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๙.๓๗ นาฬิกา อันเป็นวันเวลาที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งซึ่งรับหลักการแห่งร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะเป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๔๙ คนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

- เท่าที่มีอยู่ของสถานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๕ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงสถานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับของนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ให้คณะกรรมการการวิสามัญที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับของนายสังคีต พิริยะรังสรรค์ ซึ่งสถานิติบัญญัติแห่งชาติได้แต่งตั้งขึ้นก่อนหน้านั้นพิจารณา เพื่อให้รวมพิจารณาร่างทั้งสองฉบับเข้าด้วยกัน เมื่อคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณา ร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ที่นายสังคีต พิริยะรังสรรค์ และนายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ เป็นผู้เสนอ เสร็จแล้ว จึงเสนอให้สถานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาในคราวประชุมสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สอง ร่างมาตรา ๓ มีจำนวนผู้เข้าประชุมเพียง ๙๒ คน ส่วนร่างมาตรา ๔ มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเพียง ๙๓ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสถานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม และการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ในเวลา ๑๒.๐๗ นาฬิกา มีจำนวนสมาชิกผู้เข้าประชุมเพียง ๑๑๒ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก

- ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสถานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม และไม่อาจถือการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ครบองค์ประชุมดังกล่าวเป็นการลงมติของสถานิติบัญญัติแห่งชาติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ได้ ดังนั้น จึงถือว่าการตราร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป และเมื่อร่าง พรบ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่..) พ.ศ. .... เป็นอันตกไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสามแล้ว กรณีคำขออื่นไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัย เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

สรุปหลักจากคำวินิจฉัย

- คดีข้างต้นวางหลักในเรื่ององค์ประชุมของสภาว่า ต้องมีอยู่ครบองค์ประชุม ไม่เฉพาะแต่ในการเปิดประชุม แต่ต้องมีอยู่ครบองค์ประชุมตลอดเวลาในการประชุมด้วย เพราะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ต้องการให้มีการปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน

ข้อสังเกต

1. วิธีการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติก่อนประกาศใช้ ตามมาตรา ๑๔๘ นี้ ใช้เฉพาะกับกรณีร่างพระราชบัญญัติเท่านั้น ไม่นำไปใช้กับกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
2. กระบวนการตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา ๒๕๖ (๗)

การควบคุมตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมโดยศาล รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๕)

“(๗) ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตาม (๗) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อยื่นเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (๗) ขัดต่อมาตรา ๒๕๕ หรือมีลักษณะตาม (๘) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้”

มาติศย์ จุณปา รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๖๐

31

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๕

“มาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้”

ปล.เรียกบทบัญญัตินี้ว่า “บทนิรันดร์” (Eternity Clause) หมายถึง บทบัญญัติของกฎหมายที่มุ่งประกันว่า รัฐธรรมนูญจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงไปเพราะการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลัง

มาติศย์ จุณปา รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๖๐

32

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๖ (๘)

“(๘) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาล หรือองค์การอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์การอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตาม (๗) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการตาม (๗) ต่อไป”

มานิติฯ กุมภาพันธ์ รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๖๐

33

ล่าสุดวันนี้ ๕ กันยายน ๒๕๖๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องกรณีที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน ๓๖ คนที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๖๓ ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๕๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผลการพิจารณา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาและแถลงด้วยวาจาก่อนการลงมติและลงมติในประเด็นข้างต้นโดยมติเอกฉันท์ว่า ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๕๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มานิติฯ กุมภาพันธ์ รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๖๐

34

ข้อสังเกต

จากการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญล่าสุด ทำให้เห็นว่าการกระบวนการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญนั้น ใช้กับการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย (หมายความว่า แม้ในรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ จะไม่มีการบังคับให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้ เหมือนดังเช่นรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๕๐ แต่ก็สามารถใช้ช่องทางในการยื่นให้มีการตรวจสอบได้ตามรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๘

๓. การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญหลังประกาศใช้ กรณีการพิจารณาคดีในศาล

“มาตรา ๒๑๒ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้การพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าวหรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ”

หลักเกณฑ์ในการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วตามมาตรา ๒๑๒ มีดังนี้

- (๑) ต้องเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ
- (๒) บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่โต้แย้งนั้นต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้น
- (๓) ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้ง
- (๔) บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่โต้แย้งนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๕
- (๕) ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น

อนึ่ง ในมาตรา ๒๑๒ นี้คำว่า “ศาล” หมายถึง ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร

ข้อ ๑. ต้องเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(๑) การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ “กฎหมาย” ในที่นี้หมายถึง กฎหมายที่ตราโดยองค์การนิติบัญญัติหรือเทียบเท่า ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือกฎหมายอื่นที่เทียบเท่า เช่น ประกาศคณะปฏิวัติ เป็นต้น

ความหมายของ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

- ศาลรัฐธรรมนูญได้วางบรรทัดฐานไว้อย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกในการให้ความหมายของว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามมาตรา ๒๑๒ นี้ไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๔๔ ว่า
- “...รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติความหมายของคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตราต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นว่า มีการแบ่งแยกความหมายของ “กฎหมาย” ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- ประเภทที่หนึ่ง **กฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ** ได้แก่
  - [1] พระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และ
  - [2] กฎหมายอื่นที่ฝ่ายบริหารตราขึ้นตามกระบวนการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ได้แก่ พระราชกำหนดตามมาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๐ และพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐—วรรคห้า โดยที่กฎหมายเหล่านั้นตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกฎหมายลำดับรองลงมาจากรัฐธรรมนูญ แต่จะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

- ประเภทที่สอง กฎ ข้อบังคับ และพระราชกฤษฎีกา นอกจากที่จัดอยู่ในประเภทที่หนึ่งที่ฝ่ายบริหารหรือองค์กรของรัฐออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย เช่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป เป็นต้น และเนื่องจากกฎ ข้อบังคับ และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงต้องอยู่ภายในขอบเขตอำนาจที่กำหนดไว้ในกฎหมายแม่บท กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กฎ ข้อบังคับ และพระราชกฤษฎีกานั้น จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายแม่บท และจะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วย

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ วรรคสาม มาตรา ๔๗ มาตรา ๖๔ มาตรา ๑๙๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๐๐ (๒) บัญญัติถึง “กฎหมาย” “กฎ” และ “ข้อบังคับ” คือ กฎหมายทั้งสองประเภทตามที่กล่าวมาข้างต้น ในขณะที่มาตรา ๒๖๔ บัญญัติเฉพาะ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” เพียงอย่างเดียว จึงอนุมานได้ว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์จำกัดขอบเขตของมาตรา ๒๖๔ ไว้เฉพาะกรณีที่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” มีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น ฉะนั้น สิ่งที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๖๔ จะต้องเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ เป็นกฎหมายประเภทที่หนึ่งตามที่กล่าวมาข้างต้น มาตรา ๒๖๔ มิได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยว่า “กฎ” “ข้อบังคับ” หรือ “พระราชกฤษฎีกา” ซึ่งเป็นกฎหมายประเภทที่สอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่”

- (๒) การโต้แย้งนี้ต้องระบุว่าบทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน หากโต้แย้งว่ากฎเกณฑ์อื่นซึ่งไม่ใช่กฎหมาย (ในความหมายของรัฐธรรมนูญ) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ย่อมไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาได้ เช่น โต้แย้งว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือประกาศของหน่วยงานรัฐขัดรัฐธรรมนูญ แม้กฎเกณฑ์เหล่านี้ในเนื้อหาอาจขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญจริง แต่ด้วยเหตุที่กฎเกณฑ์เหล่านี้ไม่ใช่ “กฎหมาย” ในความหมายของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่อาจรับไว้วินิจฉัยได้ เรื่องนี้ต้องดำเนินการฟ้องร้องที่ศาลปกครองซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจ (หรือหากคดีอยู่ในศาลยุติธรรม หรือศาลทหาร ศาลนั้น ๆ ก็ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยได้อยู่แล้ว) “กฎ” ที่จะใช้ในคดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่)

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

43

ตัวอย่างที่ไม่ใช่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” จึงโต้แย้งว่าขัดรัฐธรรมนูญ ตาม มาตรา ๒๑๒ ไม่ได้

๑. ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด (ว.๔/๒๕๔๒, ฎ. ๕๔๑๖/๒๕๔๕, ฎ. ๕๔๑๗/๒๕๔๕)
๒. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดได้จากการกู้ยืม (ว.๑๐/๒๕๔๒)
๓. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ.๒๕๒๓ (ว.๑/๒๕๔๓)

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

44

๔. ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ (ว.๒๕/๒๕๕๓)
๕. ประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท (ว.๙-๑๐/๒๕๕๔)
๖. ประกาศและข้อกำหนดของคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล (ว.๒๗/๒๕๕๔)
๗. ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๓๙ (ว.๕๐/๒๕๕๔)
๘. ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัย (ฎ.๒๕๘๕/๒๕๕๔)
๙. พ.ร.ฎ.ออกตามความใน ป.ร.ษฎาการ ฉบับที่ ๓๐๙ฯ และประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฎ.๙๕๗๐/๒๕๕๔)

๙. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโอนและการตกทอดทางมรดก สิทธิการเช่า หรือเช่าซื้อที่ดินในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่.๒๗๐๖/๒๕๕๔)
๑๐. แผนฟื้นฟูกิจการ (ฎ.๔๘๖๖/๒๕๕๕)
๑๑. พระราชกฤษฎีกา (ฎ.๑๐๘๘๙/๒๕๕๖)
๑๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ (ว.๔/๒๕๕๔)
๑๓. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘ (ว.๕๖/๒๕๕๔)
๑๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นต่อสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ว.๓/๒๕๕๒)

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๒ ศาลไม่รับวินิจฉัยประเด็นที่มีการโต้แย้งว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นต่อสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๕๙ เนื่องจากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อสังเกต

- “ระเบียบ” เป็น “กฎ” ซึ่งไม่ใช่กฎหมายในความหมายของรัฐธรรมนูญที่มาตรา ๒๑๑ ให้ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาได้

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐-๑๑/๒๕๕๓

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ๙ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๒ และข้อกำหนดที่ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๖๓ หรือไม่ นั้น เห็นว่า **ประกาศและข้อกำหนดดังกล่าว มิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑** จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๖๗-๑๖๕/๒๕๕๓

- ประเด็นที่ที่ว่า ข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยกระบวนวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่ นั้น พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน มาตรา ๒๑๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติว่า ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางกรเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ซึ่งหลักเกณฑ์การส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ได้นั้น เรื่องดังกล่าวต้องเป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดี

- โดยคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของมาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๑๒) ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ หมายถึงกฎหมายที่ตราขึ้นตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่
- ๑. กฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- ๒. กฎหมายอื่นที่ฝ่ายบริหารตราขึ้นตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ได้แก่ พระราชกำหนดและพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๓๐ วรรคหน้า ทั้งนี้รวมถึงกฎมณเฑียรบาล ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ และกฎหมายทั้งปวงมีผลใช้บังคับก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หากมีการส่งข้อโต้แย้งว่ากฎและข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับวินิจฉัย เพราะเหตุว่ามีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของมาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน มาตรา ๒๑๑)

- ซึ่งในกรณีมีปัญหาว่ากฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ องค์การที่มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว และมีผลทำให้กฎหรือข้อบังคับนั้น ไม่มีผลใช้บังคับต่อไป คือ ศาลปกครอง เพราะศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎหรือข้อบังคับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งรวมถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วย ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีบทบัญญัติในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวว่าในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎ ให้มีการประกาศผลแห่งคำพิพากษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและให้การประกาศดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนกฎนั้น

- ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสาม อุทธรณ์โดยอ้างว่าข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยกระบวนการวินิจฉัยพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว บัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาคดีที่ทำได้เฉพาะศาล ดังนี้ การที่ข้อบังคับดังกล่าวกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งมิใช่ศาลดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยดังเช่นศาล จึงขอให้ศาลปกครองส่งเรื่องในกรณีนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ประกอบกับการที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเมื่อศาลปกครองชั้นต้นได้วินิจฉัยว่าข้อบังคับดังกล่าวต่ำกว่ามาตรฐาน ก็ย่อมจะทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามและบุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อนเสียหายในเวลาต่อไปได้ นั้น

- เห็นได้ว่า เมื่อปรากฏว่าข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยกระบวนวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีสถานะทางกฎหมายเป็นเพียง กฎ เท่านั้น กรณีจึงมีได้อยู่ในความหมายของคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามความหมายของ มาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันจะเป็นเรื่องที่จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแต่อย่างใด กรณีการพิจารณาวินิจฉัยว่าข้อบังคับดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั่นจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ดังนั้น กรณีจึงมีต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบันมาตรา ๒๑๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๔

- คำโต้แย้งของจำเลยในคดีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา การบริหารราชการแผ่นดิน และการออกประกาศคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่อาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ของนายกรัฐมนตรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๗ (๕) มาตรา ๑๗๔ และมาตรา ๑๘๔ หรือไม่ นั้น เป็นการโต้แย้งว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา จะมีอำนาจบริหารราชการแผ่นดินหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องการถ่วงดุลและตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) โดยฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา)

- ส่วนคำโต้แย้งที่ว่า การออกกฎซึ่งเป็นอนุบัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ของนายกรัฐมนตรี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ก็มีใช้เป็นกรณีขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ถึงแม้ศาลแขวงปทุมวันมีความเห็นว่าเป็นกรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๗ (๓) (ที่ถูกเป็นมาตรา ๔๗ (๓)) และมาตรา ๑๘๔ หรือไม่ก็ตาม แต่ก็มีได้ระบุว่า บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ มาตราใดที่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๓) และข้อ ๒๗ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- (๓) การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นชัดต่อรัฐธรรมนูญ หมายความว่า ต้องโต้แย้งว่ากฎหมายชัดรัฐธรรมนูญ หากโต้แย้งว่า กฎหมายฉบับหนึ่งชัดกับกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง หรือกฎเกณฑ์ที่ออกตามกฎหมายแม่บท ชัดต่อกฎหมายแม่บท ก็ไม่ใช่การโต้แย้งในกรณีตามมาตรา ๒๑๒ นี้
- เช่น โต้แย้งว่าพระราชกำหนดฉบับหนึ่งชัดกับประมวลกฎหมายอาญา ไม่ใช่กรณีการโต้แย้งตามมาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัยได้ (ว.๑๖/๒๕๔๔) หรือโต้แย้งว่าประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติฉบับหนึ่ง ชัดต่อพระราชบัญญัติดังกล่าว (ว.๙/๒๕๔๒)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๘-๓๕/๒๕๕๗

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๑๒) ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่มีการโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ๆ ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ประกอบมาตรา ๖ ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะกรณีที่มีการโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เท่านั้น มิได้ให้อำนาจพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีการโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในระดับเดียวกันหรือไม่ แต่อย่างใด ดังนั้น ประเด็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ ตี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๔๑ และพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ หรือไม่ เป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีการโต้แย้งเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในระดับเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

- (๔) การโต้แย้งตามมาตรา ๒๑๒ นี้ ต้องโต้แย้งว่าตัวบทบัญญัติของกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หากโต้แย้งว่าคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล หรือการกระทำของคุณความ หรือบุคคลใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ใช่ตัวบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ย่อมไม่เป็นการโต้แย้งตามมาตรา ๒๑๒ นี้ หากแต่ศาลที่พิจารณาคดีนั้น ๆ ย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้เอง

ตัวอย่างเช่น

- ๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๙๙-๓๗๓๙/๒๕๕๑ การที่จำเลยอุทธรณ์ แต่เพียงว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นที่ว่าเสรีภาพในการนับถือศาสนาต้อง อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๕ และ ๒๗ นั้น ไม่ใช่เป็นกรณีที่ศาลเห็นเองหรือ ได้รับความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ (ปัจจุบันมาตรา ๒๑๒) ศาลอุทธรณ์จึงมีอำนาจวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว **ไม่ต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นไป เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัย** (ปัจจุบันศาลสามารถ พิจารณาคดีต่อไปได้ในระหว่างส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ หากแต่รอการ พิจารณาไว้เท่านั้น)

ข้อสังเกต

- การโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ต้อง โต้แย้งว่า “กฎหมาย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นไม่ใช่ “กฎหมาย” จึงไม่ อาจโต้แย้งเพื่อให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณา แต่ศาลอุทธรณ์นั้นเองย่อมมีอำนาจ พิจารณาวินิจฉัยได้

- ๒) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๕๐๐/๒๕๔๒ คำโต้แย้งของโจทก์ที่กล่าวอ้างว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. นั้น เป็นคำสั่งที่ล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพในการดำเนินคดีของโจทก์เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๓๓ และ ๒๔๙ นั้น มิใช่เป็นคำโต้แย้งว่า ตัวบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ศาลยุติธรรมจะใช้บังคับแก่คดีขัดต่อรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ มาตรา ๖ บัญญัติไว้ คำร้องของโจทก์จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง แม้อำนาจในการสั่งรับหรือไม่รับคำโต้แย้งของคู่ความตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ไว้พิจารณาจะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง แต่อำนาจในการวินิจฉัยว่า คำโต้แย้งของคู่ความเข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ (ปัจจุบันมาตรา ๒๑๒) วรรคหนึ่ง มิใช่ว่าโจทก์มีคำโต้แย้งอย่างไรแล้ว ศาลยุติธรรมจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเสมอไป

ข้อสังเกต

- การโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๑๒ ต้องโต้แย้งว่า “กฎหมาย” มาตราใด ขัดรัฐธรรมนูญฯ มาตราใด ดังนั้น การโต้แย้งว่า “คำสั่งศาล” ขัดรัฐธรรมนูญฯ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรา ๒๑๒ กำหนดไว้ และหลักที่สำคัญอีกหลักหนึ่งที่ได้จากคำพิพากษาข้างต้น คือ แม้ศาลจะไม่มีอำนาจพิจารณาว่ากฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาได้ว่าการโต้แย้งนั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑๑ หรือไม่ หากพบว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ย่อมไม่จำเป็นต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

- **๓) คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๑๔๔๒/๒๕๔๓** กรณีตามคำร้องของผู้คัดค้านที่อ้างว่า คำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิใช่เป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ [จึงไม่ใช่กรณีที่ศาลจะต้องรอการพิจารณาไว้ชั่วคราว โดยเลื่อนและงดการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาและสงวนความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย] มาตรา ๒๖๔ (ปัจจุบันมาตรา ๒๑๒)

ข้อสังเกต

- มาตรา ๒๑๒ ในปัจจุบัน เมื่อมีการโต้แย้งว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ ศาลสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ เพียงแต่ต้องชลอการมีคำพิพากษาเท่านั้น

- ๔) คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ท.๓๘๑/๒๕๕๑ กรณีที่จะส่งคำร้องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง จะต้องเป็นข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การที่จำเลยที่ ๑ อ้างในคำร้องว่า จำเลยที่ ๑ ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่วินิจฉัยคำร้องทั้งสิบประเด็น ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยใหม่ มิใช่กล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่ต้องด้วยเหตุที่จะส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ข้อสังเกต

- คดีนี้เป็นเรื่องที่ไม่เห็นด้วยกับคำตัดสินของศาล แล้วจะมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจสอบคำพิพากษาของศาลฎีกา ซึ่งไม่ใช่กรณีตาม มาตรา ๒๑๒ และตามระบบศาลคู่ขนานที่ใช้ในประเทศไทย คำพิพากษาศาลของศาลในระบบใดก็เป็นที่สุดในระบบนั้น ศาลอีกระบบจะเข้ามาตรวจสอบไม่ได้ในกรณีเมื่อคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุดในระบบศาลยุติธรรมแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งอยู่อีกกระบวนหนึ่งจึงไม่มีอำนาจในการตรวจสอบ

- ๕) คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๗๔/๒๕๕๐ กรณีที่ศาลยุติธรรมจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น จะต้องเป็นเรื่องของข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่กรณีตามคำร้องของจำเลยที่อ้างว่า ผู้พิพากษาบางคนที่ตั้งชื่อเป็นองค์คณะในคำพิพากษามีใช่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนี้ เป็นเรื่องที่จำเลยอ้างว่าคำพิพากษาไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณาซึ่งจำเลยจะต้องว่ากล่าวโต้แย้งโดยการยื่นอุทธรณ์ กรณีจึงไม่ใช่เรื่องที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ที่ศาลชั้นต้นยกคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งสำนวนไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาจึงชอบแล้ว
- ข้อสังเกต
- คดีนี้ได้แย้งว่าคำพิพากษาไม่ชอบด้วยกระบวนการ ไม่ได้โต้แย้งว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๐/๒๕๕๓

- การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องโต้แย้งว่า “การที่ศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุดใช้กฎหมายฉบับนี้บังคับย้อนหลังไม่อาจกระทำได้” นั้นเป็นการโต้แย้งการใช้ดุลพินิจในการสังคดีของศาลปกครอง ไม่ใช่เป็นการโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๕๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

(๕) การโต้แย้งว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐขัดรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒

- ตัวอย่างเช่น
- ๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๐๒/๒๕๔๒ ตามคำร้องของผู้ต้องหาที่ ๑ กล่าวอ้างว่า การกระทำของพนักงานสอบสวนขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๓, ๒๓๗ วรรคหนึ่ง, ๒๔๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง, ๒๔๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง มิใช่เป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ แม้ผู้ต้องหาที่ ๑ กล่าวในตอนท้ายคำร้องด้วยว่า บทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลอนุญาตให้ผู้ร้องฝากขังผู้ต้องหาที่ ๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญบทมาตราใดและเพราะเหตุใด จึงเป็นข้อกล่าวอ้างที่เลื่อนลอย ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๒๖๔ ต้องยกคำร้อง

ข้อสังเกต

- การโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ต้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติใน “กฎหมาย” ใด ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ มาตราใด ดังนั้น การโต้แย้งว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการโต้แย้งที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๑๒

- ๒) คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๕๗๕/๒๕๔๔ คำร้องของโจทก์ที่อ้างว่า โจทก์มีสิทธิได้รับการสอบสวนความผิดทางวินัยจากกรรมการสอบสวนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์กรของจำเลยตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัยของจำเลยการที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น กรณีตามคำร้องของโจทก์มิใช่เป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่กรณีที่ศาลจะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

- (๖) การโต้แย้งเพื่อให้มีการส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒ นี้ต้องโต้แย้งก่อนที่คดีจะเสร็จสิ้นไปจากศาล

ตัวอย่างเช่น

- ๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๔/๒๕๔๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติให้ศาลส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่ศาลเห็นเอง หรือในกรณีที่คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญฯ ก็ต่อเมื่อศาลดังกล่าวจะให้บทกฎหมายนั้นบังคับแก่คดีที่อยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลนั้น และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ดังนั้น หากคดีดังกล่าวได้เสร็จสิ้นถึงที่สุดไปแล้ว ศาลหรือบุคคลใดจะกล่าวอ้างว่ากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและส่งเรื่องหรือขอให้ศาลนั้นส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหาได้ไม่

- เมื่อคดีนี้ศาลฎีกาได้มีคำสั่งยื่นตามคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกาของโจทก์และศาลชั้นต้นได้อ่านคำสั่งนั้นให้คู่ความฟังแล้ว จึงต้องถือว่าคดีระหว่างโจทก์และจำเลยได้เสร็จสิ้นถึงที่สุดไปแล้ว โจทก์ไม่มีสิทธิโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับในคดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ ได้อีกต่อไป หากโจทก์ประสงค์จะโต้แย้งว่า ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ โจทก์ขอขบที่จะโต้แย้งก่อนที่ศาลฎีกาจะมีคำสั่งดังกล่าว
- **ข้อสังเกต**
- แม้การโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๑๒ จะสามารถกระทำได้ทุกชั้นศาล แต่ก็ต้องกระทำก่อนที่คดีจะเสร็จสิ้นไปจากศาลนั้น ๆ

- ๒) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๓/๒๕๕๓ การที่ศาลจะส่งความเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง นั้น ต้องเป็นกรณีที่คดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาล จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว [ปัจจุบันไม่ต้องรอการพิจารณา รอแต่การพิพากษา] หากใช้กรณีถึงที่สุดแล้วแต่อย่างไรก็ตาม เพราะหากคดีถึงที่สุดแล้วย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะส่งคำร้องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีกต่อไป เพราะแม้ส่งไปและศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ ก็ไม่อาจกระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้วตามมาตรา ๒๖๔ วรรคท้าย

- คดีนี้ถึงที่สุดแล้วตาม พ.ร.บ. ส่งผู้ร้ายข้ามแดนฯ แม้จำเลยจะร้องขอและอุทธรณ์ต่อศาลให้หรือฟื้นคดีของจำเลยขึ้นมาพิจารณาใหม่ตามมาตรา ๒๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ เพื่อเป็นข้ออ้างว่าคดียังไม่ถึงที่สุด แต่แท้ที่จริงคดีของจำเลยถึงที่สุดแล้ว เหลือเพียงการส่งจำเลยข้ามแดนเท่านั้น การยื่นคำร้องของจำเลยหาจะมีผลให้คดีที่ถึงที่สุดแล้วกลับกลายเป็นคดีที่ยังไม่ถึงที่สุดอีกครั้งหนึ่งไม่ จึงมิใช่กรณีที่ศาลจะส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

- แม้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง (ปัจจุบัน มาตรา ๒๑๒) จะระบุให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาว่าคำโต้แย้งใดของ คู่ความว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นสาระ อันควรได้รับการวินิจฉัย และศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้ พิจารณาก็ได้ แต่การที่จะพิจารณาว่าเรื่องดังกล่าวเข้าเหตุตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่งหรือไม่ ย่อมต้องเป็นหน้าที่ของศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจรับและ ตีความบทกฎหมายอันเป็นการทั่วไปในเบื้องต้น ที่ไม่เกี่ยวกับการวินิจฉัยว่า กฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ กับกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง ดังนั้น เมื่อคำร้องของจำเลยล่วงเลยเวลาที่จะ ดำเนินการได้ตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลล่างจึงมีอำนาจโดยชอบที่จะ มีคำสั่งไม่รับคำร้องดังกล่าวเพื่อส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต่อไปได้

ข้อสังเกต

- คดีนี้ดูเหมือนว่าจำเลยจะพยายามทำให้คดี ไม่สิ้นสุด โดยเปิดประเด็นใหม่โดยการ ขอให้หรือพินคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ แต่ ก็ไม่สำเร็จ เพราะเมื่อคดีถึงที่สุดไปแล้ว ย่อมไม่อาจอ้างบทมาตรา ๒๑๒ ได้

- **๓) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๒๓/๒๕๕๓** จำเลยได้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในส่วนของเรื่องการขอรับเงินค่าทดแทน เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องดังกล่าว จำเลยมิได้อุทธรณ์ คำสั่งศาลชั้นต้นถึงที่สุด จำเลยจึงยกขึ้นฎีกาไม่ได้ ทั้งไม่อาจถือว่าการยื่นฎีกาเป็นการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าว
- **ข้อสังเกต**
- คดีนี้ เมื่อศาลชั้นต้นยกคำร้องที่ร้องตามมาตรา ๒๑๒ เมื่อมิได้อุทธรณ์ยอมถึงที่สุด แต่มีข้อพิจารณาว่า ทางแก้ของจำเลย คือ ยื่นคำร้องที่ร้องตามมาตรา ๒๑๒ โดยตรงต่อศาลฎีกาในชั้นที่มีการพิจารณาคดีในศาลฎีกาอีกครั้ง

- (๗) การโต้แย้งเพื่อให้มีการส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากเป็นการโต้แย้งเพื่อให้มีการส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อตีความกฎหมายนั้น ไม่สามารถกระทำได้ตามมาตรา ๒๑๒ นี้ เช่น ผู้ร้องร้องว่า ขอให้พิจารณาว่าผู้ร้องเป็นผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญที่ได้รับรองไว้หรือไม่ เช่นนี้ไม่ใช่การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการขอให้แปลความรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๒๑๒ เป็นต้น
- **คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๓** การที่ผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน คือ มาตรา ๖๑) หรือไม่ นั้น ไม่ใช่การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๑๑) แต่เป็นการขอให้แปลความหมายของรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้ร้องไม่อยู่ในฐานะที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

**(๘) การกล่าวอ้างว่าบทกฎหมายมาตราใดขัดรัฐธรรมนูญมาตรา
ใด มาตราในรัฐธรรมนูญนั้นต้องเป็นมาตราที่กำหนดเนื้อหาแห่ง
สิทธิเสรีภาพ**

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐/๒๕๔๕ การที่จำเลยยื่นคำร้องอ้างว่า พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปจัดการทรัพย์สินของ ลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายอาจจะเป็นการจำกัดสิทธิของ จำเลยในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งนั้น ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวไม่เป็นการโต้แย้งที่ชัดแจ้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและไม่อาจถือได้ว่าเป็นการ โต้แย้งโดยชัดแจ้งว่า พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ทุกมาตราให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ลูกหนี้เข้าจัดการทรัพย์สินของตน ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงมิใช่กรณีที่ศาลจะต้องรอการพิจารณา พิพากษาไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของจำเลยไปศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

81

ข้อสังเกต

- การอ้างว่า “กฎหมาย” โดขัดรัฐธรรมนูญ นอกจากต้องระบุมตราของ กฎหมายให้ชัดแล้ว ยังต้องระบุมตราในรัฐธรรมนูญที่กฎหมายนั้นขัด ให้ชัดด้วย โดยบทมาตราในรัฐธรรมนูญนั้น กรณีที่เป็นมาตราเกี่ยวกับ สิทธิเสรีภาพ ต้องเป็นมาตราที่กำหนดเนื้อหาแห่งสิทธิเสรีภาพ เช่น มาตรา ๓๐ (ปัจจุบันมาตรา ๒๗) เรื่องหลักความเสมอภาค เป็นต้น การ ระบุมตรา ๒๙ (ปัจจุบันมาตรา ๒๖) ซึ่งเป็นบทมาตราที่กำหนด หลักเกณฑ์ในการจำกัดสิทธิ ไม่ใช่เนื้อหาแห่งสิทธิเสรีภาพ จึงไม่เข้า หลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๑๒

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

82

(๕) การกล่าวอ้างว่าบทกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต้องกล่าวอ้างโดยชัดแจ้ง พร้อมเหตุผลที่ชัดเจน มิฉะนั้นศาลจะปฏิเสธไม่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาหรือศาลรัฐธรรมนูญก็จะไม่รับวินิจฉัย

๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๑/๒๕๕๖ ปัญหาที่ว่า ป.วิ.พ.มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๓๐๕ (ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ มาตรา ๓, ๔, ๖, ๓๐ และ ๔๘ จำเลยเพียงยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์ ทั้งมิได้กล่าวโดยชัดแจ้งว่า บทบัญญัติตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๓๐๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเพราะเหตุใด จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยและไม่จำเป็นต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ข้อสังเกต

- การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การอ้างว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญจำเลยเพียงยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์ อันเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ไม่รับวินิจฉัยนั้น อาจทำให้เข้าใจได้ว่า การกล่าวอ้างมาตรา ๒๑๒ นั้น ต้องกล่าวอ้างมาตั้งแต่ศาลล่าง จึงจะยกขึ้นในศาลสูงได้ ซึ่งไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะการกล่าวอ้างมาตรา ๒๑๒ นี้ย่อมสามารถกล่าวอ้างได้ทุกชั้นศาล โดยมีจำต้องกล่าวอ้างไว้ในศาลล่างเสียก่อน เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญในการจะตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในคดีนี้เหตุผลหลักที่น่าจะถือเป็นบรรทัดฐานคงอยู่ที่ว่า จำเลยไม่ได้กล่าวโดยชัดแจ้งว่าบทบัญญัติใดขัดรัฐธรรมนูญมาตราใด เพราะเหตุใด

- **๒) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๔๐/๒๕๔๘** คำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ ที่กล่าวอ้างในคำร้อง มีความเพียงว่า อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๓ เป็นอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณา ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๖ มิใช่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลที่จะต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้ แทนคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลตามมาตรา ๒๒๙ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒๙ ที่ใช้ บังคับแก่คดีจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จำเลยที่ ๓ จึงได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน บทบัญญัติมาตรา ๒๒๙ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ คำโต้แย้งดังกล่าวไม่ขัดแย้งว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ อย่างไรหรือเป็นเพราะเหตุใดบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ก่อให้เกิดผลที่ทำให้บุคคลไม่มีความเสมอกันในกฎหมายหรือได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายไม่เท่าเทียมกัน เป็นคำโต้แย้งที่ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบ มาตรา ๒๖๔ ศาลปฏิเสธไม่ส่งคำโต้แย้งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้และคำสั่งของศาล มิใช่เป็นการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- **ข้อสังเกต**
- การโต้แย้งว่าบทกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต้องโต้แย้งว่า บทมาตรานั้นใน กฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมาตราใด อย่างไร และเพราะเหตุใด การกล่าวอ้างว่า ขัดรัฐธรรมนูญลอย ๆ ไม่มีเหตุผล ศาลท่านก็เห็นว่าไม่ต้องด้วยเงื่อนไขของมาตรา ๒๖๒

- **๓) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๒๘/๒๕๕๓** คดีนี้จำเลยที่ 1 ให้การมีใจความสำคัญเพียงว่า พ.ร.ก.การปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่ของรัฐสั่งปิดกิจการ และขายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินได้โดยไม่มีเหตุสมควรและกำหนดราคาขายได้ตาม อำนาจใจ ทำให้ขายสินทรัพย์ได้ในราคาต่ำโดยที่ลูกหนี้ของสถาบันการเงินยังคงเป็นหนี้เท่า เดิม เป็นการจำกัดและลดรอนสิทธิของประชาชนไม่ให้เป็นไปโดยอิสระตามกลไกตลาด ขัด ต่อรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน คำโต้แย้งของจำเลยที่ 1 ดังกล่าวไม่ขัดแย้งว่าบทบัญญัติแห่ง พ.ร.ก.การปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตราใดที่ ให้อำนาจหน้าที่ของรัฐสั่งปิดกิจการและขายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินได้ โดยไม่มีเหตุ สมควรและกำหนดราคาขายได้ตามอำนาจใจ และขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตราใดของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จึงไม่อาจพิจารณาได้ว่าเป็นกรณีที่ยังไม่มี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 6 ประกอบ มาตรา 264 การที่ศาลชั้นต้นปฏิเสธไม่ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ 1 ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยเพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงชอบแล้ว และคำ วินิจฉัยของศาลชั้นต้นดังกล่าวก็มีใช่เป็นการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

- **๔) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๕๒** ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบ และประเด็นตามคำร้องแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นผู้ร้องต้องแสดงข้อโต้แย้งโดยแจ้งชัดว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใดหรือไม่ หากมิได้ระบุประเด็นที่เป็นความประสงค์พร้อมเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ย่อมไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๘ (๔) เมื่อพิจารณาคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญส่วนที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ฯ มีดังนี้

- **(๑) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๑๕** วรรคสอง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๔) และวรรคสอง และมาตรา ๒๐ ทวิ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ วรรคสอง นั้น ผู้ร้องมิได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวอย่างไร เพราะเหตุใด แต่เป็นการโต้แย้งการกระทำของผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ในเรื่องของการใช้อำนาจตามกฎหมายและมิได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการสอบสวน

- (๒) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ นั้น ผู้ร้องมิได้ระบุว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ อย่างไร เพราะเหตุใด มีเพียงที่โต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ เท่านั้นที่ได้ให้เหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

- (๓) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๐ (๓) และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๖๙ นั้น ผู้ร้องมิได้ระบุว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวอย่างไร เพราะเหตุใดทั้งมิได้ระบุนายละเอียดในการโต้แย้งและประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไร พร้อมเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

- (๔) พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๖๙ นั้น ผู้ร้องมิได้ระบุว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ อย่างไร เพราะเหตุใด มีเพียงที่โต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๙ เท่านั้นที่ได้ให้เหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑/๒๕๕๕

- ส่วนคำโต้แย้งที่ว่าพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งฉบับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๖๒ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๗ มาตรา ๑๔๒ ถึงมาตรา ๑๕๓ และมาตรา ๑๘๗ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๔๐-๔๙/๒๕๕๔ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ และคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๕ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ วินิจฉัยไว้แล้วว่า การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ นั้น จะต้องระบุว่าบทบัญญัติมาตราใดของกฎหมายที่โต้แย้งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด ดังนั้น เมื่อเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งฉบับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยไม่ระบุว่าบทบัญญัติมาตราใดของพระราชบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ คำโต้แย้งในส่วนนี้จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งไม่รับคำโต้แย้งในส่วนนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๓/๒๕๕๕

- ประเด็นที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติปฎิบัติ พ.ศ.๒๕๑๖ มาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ เห็นว่า การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นผู้ร้องจะต้องแสดงข้อโต้แย้งและมีคำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง หากคำโต้แย้งไม่ระบุเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง ย่อมไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง (๔) เมื่อพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยแล้ว ปรากฏว่า จำเลยโต้แย้งเพียงว่าพระราชบัญญัติปฎิบัติ พ.ศ.๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่บัญญัติให้จำเลยต้องต้องรับผิดชอบแม้ไม่รู้ว่ามีปฎิบัติที่ขายนั้นเป็นปฎิบัติผิดมาตรฐาน หรือไม่ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความรับผิดชอบทางอาญาและขัดต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ รวมทั้งขัดต่อแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านเศรษฐกิจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ (๑) ส่วนมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง จำเลยมิได้ระบุรายละเอียดในการโต้แย้งพร้อมเหตุผล สนับสนุนโดยชัดแจ้ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับวินิจฉัยในประเด็นนี้

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

93

- (๑๐) การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น ต้องโต้แย้งว่าเนื้อหาของบทบัญญัตินั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญในเรื่องใด หากเป็นการโต้แย้งว่า กฎหมายนั้นตราขึ้นโดยกระบวนการที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ (อันเป็นการโต้แย้งที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำได้เฉพาะก่อนประกาศใช้กฎหมายเท่านั้น) ไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๑๒ เพราะไม่ใช่การโต้แย้งเรื่องเนื้อหาของบทบัญญัติของกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

94

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖-๗/๒๕๕๒

- ประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มิได้ระบุนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจตรากฎหมายขึ้นจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ตราขึ้นใช้บังคับภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ และได้ระบุนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจตรากฎหมายขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้แล้ว จึงถือว่าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง แล้ว อย่างไรก็ตามการตรวจสอบความชอบด้วย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖-๗/๒๕๕๒ (ต่อ)

- รัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบเฉพาะกรณีเนื้อหาความของกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้วเท่านั้น การที่ผู้ร้องโต้แย้งในประเด็นดังกล่าว กรณีเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายว่าไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๔ ซึ่งเป็นคนละกรณีกัน และกรณีเช่นว่านั้นผู้ร้องก็ไม่มีสิทธิหยิบยกเป็นประเด็นเพื่อโต้แย้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ (ถูกนำไปออกข้อสอบเนฯ สมัย ๖๒)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๓

- ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่าการที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติขึ้นโดยมิได้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย โดยเฉพาะเลขมาตราเท่านั้น

- แต่มิได้ระบุสาระสำคัญที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้นเป็นกรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่ากระบวนการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลักการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีที่**บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่** โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๓/๒๕๕๓

- ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในคดีแพ่งเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้
- นายชัยโย ชัยชาญพิทยุทธ กับพวก รวม ๑๐ คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัท แลนด์ แอนด์ เฮาส์จำกัด (มหาชน) กับพวก รวม ๓ คน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เรียกค่าเสียหายจากการที่โจทก์ทั้งสิบซึ่งเป็นลูกค้าผู้ซื้อบ้านและที่ดินจากโครงการจัดสรรของจำเลย ถูกจำเลยใช้กลฉ้อฉลหลอกลวงโจทก์ ทำให้โจทก์ต้องซื้อบ้านและที่ดินในราคาที่สูงกว่าความเป็นจริงและทำให้ถนนทางเข้า - ออกโครงการหมู่บ้านจัดสรรตกอยู่ภายใต้ภาระจำยอมของที่ดินแปลงอื่นซึ่งอยู่โดยรอบถนน และขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้เพิกถอนการจดทะเบียนภาระจำยอม

- ซึ่งประธานศาลอุทธรณ์ได้มีคำ วินิจฉัยว่าคำ ฟ้องดังกล่าวเป็นคดีผู้บริโภค จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ โดยในขั้นตอนการลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเข้าประชุมออกเสียงลงคะแนนเพื่อรับหลักการไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น และยื่นคำร้องขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้ต้องด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ จึงมีคำสั่งให้ส่งความเห็นดังกล่าวของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญ

- ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องนี้เป็นการโต้แย้งว่ากระบวนการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่ง หลักการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

- โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ซึ่งต่างจากกรณีของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ หรือ มาตรา ๑๕๔ แล้วแต่กรณีให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ด้วย ดังนั้น คำร้องนี้จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ที่ศาลจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๕๔

- กรณีที่อ้างว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง เพราะไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย นั้น เห็นว่า ในประเด็นดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ โดยวินิจฉัยว่า กรณีโต้แย้งว่ากระบวนการตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีที่**บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่** โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ประเด็นโต้แย้งตามคำร้องนี้เป็นกรณีโต้แย้งว่ากระบวนการตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งสอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น ประเด็นโต้แย้งในส่วนนี้จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑/๒๕๕๕

- ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า คำโต้แย้งที่ว่ากระบวนการตราพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓๕-๓๖/๒๕๔๔ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ คำวินิจฉัยที่ ๒๖-๓๔/๒๕๔๕ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๕ และคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๑ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ วินิจฉัยไว้แล้วว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายตามหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ นั้น บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีที่**บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่** โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้อีก ดังนั้น คำโต้แย้งในส่วนนี้จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งไม่รับคำโต้แย้งในส่วนนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

- (๑๑) การโต้แย้งว่ากระบวนการตราพระราชกำหนดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขวัตถุประสงค์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ก็ไม่ใช่การโต้แย้งว่าเนื้อหาแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่จะโต้แย้งได้ตามมาตรา ๒๑๒ นี้

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๒

- ประเด็นที่จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ พ.ศ. ๒๕๔๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๔ และมาตรา ๑๘๕ หรือไม่ นั้นพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามเนื้อหาของคำร้องจำเลยโต้แย้งว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการตราที่ไม่เป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ

- ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือ ป้องภัยพิบัติสาธารณะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔วรรคหนึ่ง และไม่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสอง ถือเป็นกรณีที่สามารถโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชกำหนด ซึ่งการโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชกำหนด นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ บัญญัติว่า ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใดตามมาตรา ๑๘๔ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

- และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา จึงเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ มิได้ให้สิทธิแก่ผู้ร้อง (จำเลย) โต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชกำหนดแต่อย่างใด และกรณีของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ปรากฏว่า รัฐสภาได้อนุมัติพระราชกำหนดและมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติแล้ว โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาใช้สิทธิเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วย

- รัฐธรรมนูญแต่อย่างใด จึงไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชกำหนด ดังกล่าวอีก ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า พระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๒ พ.ศ. ๒๕๔๗ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๔ และมาตรา ๑๘๕ หรือไม่ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

(๑๒) คำสั่งของฝ่ายบริหารต่าง ๆ ไม่ได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงโต้แย้งว่าคำสั่งเหล่านั้นขัดรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สั่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามมาตรา ๒๑๒ ไม่ได้

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔-๑๕/๒๕๕๓ การที่ผู้ร้องร้องว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๔๑ และคำสั่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ ๑๖๔๙/๒๕๔๑ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙ และศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะนำมาใช้บังคับแก่คดี เป็นคำสั่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๖๐ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่าคำสั่งดังกล่าว เป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙ ใช้บังคับได้ภายในขอบเขตที่พระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจไว้ และเนื่องจากคำสั่งดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๑๒) ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ โดยนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๒ (โปรดดูคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖-๑๙/๒๕๕๓ ซึ่งวินิจฉัยไว้ทำนองเดียวกัน)

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๕/๒๕๕๘ กรณีตามคำร้องเป็นการโต้แย้งคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ สลร. ๓๙/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๗ ที่ออกตามความในมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ ซึ่งคำสั่งนายกรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอาศัยอำนาจธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ แม้จะเป็นคำสั่งที่มีผลบังคับตั้งเช่นกฎหมาย แต่ก็มีลักษณะเป็นคำสั่งในทางปกครองของฝ่ายบริหารที่ออกมาเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะตามที่ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ มาตรา ๑๗ ได้ให้อำนาจไว้ คำสั่งดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามความหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒-๔/๒๕๕๕

- ถ้าพิงเนื้อหาของบทนิยามความหมายในพระราชบัญญัติ และโดยกำหนดโทษ โดยถ้าพิงไม่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด อีกทั้งการโต้แย้งแต่เพียงว่าบทบัญญัติในพระราชบัญญัติไม่ชัดเจน แต่ไม่อธิบายว่าขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญอย่างไร ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญมาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไป ซึ่งบัญญัติว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ บทบัญญัติมาตรานี้ของรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรับรองสิทธิหรือเสรีภาพในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้เท่านั้น ไม่อาจจะมีบทบัญญัติของกฎหมายใดมาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๖ ได้

ข้อ ๒ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่โต้แย้งนั้นต้องเป็น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้น

- บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่โต้แย้งนั้น ต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้น หากเป็นการโต้แย้งใน บทบัญญัติที่ศาลไม่ได้ใช้กับคดีนั้น หรือบทบัญญัตินั้นไม่เกี่ยวกับประเด็นพิพาท ศาลนั้นก็ไม่จำเป็นต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
- อนึ่ง ถ้าศาลจะต้องใช้กฎหมายนั้นบังคับกับคดีนั้น แม้ศาลยังไม่ได้รับฟ้องก็ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญได้ (เทียบคดี อม.๑/๒๕๕๑ และ ว.๕/๒๕๕๑)

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๔๔ การที่จำเลยที่ ๓ อ้างว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๕) ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ นั้น จำเลยที่ ๓ ได้ถูกฟ้องในข้อหาว่าร่วมกันมิไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งธนบัตรต่างประเทศปลอม อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมและร่วมกันซื้อโก่งทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น เมื่อศาลยุติธรรมมิได้ใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ บังคับแก่คดีตามคำร้องนี้แล้วพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ มาตรา ๔ (๒) และมาตรา ๑๔ (๒) ถึง (๕) จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามคำร้องนี้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง (รัฐธรรมนูญปัจจุบัน มาตรา ๒๑๑)

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๖/๒๕๕๓ ศาลจังหวัดตากส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๖๕๕/๒๕๕๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้
- พนักงานอัยการจังหวัดตาก เป็นโจทก์ฟ้องนายสุทธิพงศ์ อ่ำเอี่ยม กับพวกรวม ๑๙ คนเป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๑๙ ต่อศาลจังหวัดตาก ขอให้พิจารณาคดีพิกษาลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๖๒ มาตรา ๑๕๗ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ ในฐานความผิดเป็นเจ้าพนักงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เป็นเจ้าพนักงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และเป็นเจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารในการปฏิบัติหน้าที่ได้ร่วมกันรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงเป็นความเท็จ ร่วมกันสนับสนุนเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ร่วมกันสนับสนุนเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตสนับสนุนเจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารในการปฏิบัติหน้าที่ได้ร่วมกันรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงเป็นความเท็จ ซึ่งจำเลยทั้ง ๑๙ คนได้ร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

115

- ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๔ และจำเลยที่ ๑๖ ถึงที่ ๑๙ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดตาก ได้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า โจทก์ฟ้องคดีนี้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ว่าจำเลยกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๖๒ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ ซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๔ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ประกอบมาตรา ๒๑๑ เนื่องจากจำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

116

- ศาลจังหวัดตากพิเคราะห์คำร้องของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๔ และจำเลยที่ ๑๖ ถึงที่ ๑๙ แล้วเห็นว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยเป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว จึงให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย สำเนาคำฟ้องและสำเนารายงานกระบวนการพิจารณา ฉบับลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ ตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
- ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นตามคำร้องของผู้ร้องที่โต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ประกอบมาตรา ๒๑๑ หรือไม่ นั้น

- ตามคำร้อง ผู้ร้องมิได้ระบุนายละเอียดของการโต้แย้งและเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวอย่างไร เพราะเหตุใด อีกทั้งไม่ปรากฏว่าศาลจังหวัดตากจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนี้อย่างไร คำร้องนี้ จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง และไม่เป็นสาระสำคัญอันควรได้รบบการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๕๔** ศาลจังหวัดเชียงใหม่ส่งคำโต้แย้งของโจทก์ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ นายอัศวิน เอสเซอร์ เบิร์ต เป็นโจทก์ฟ้อง พ.ต.ท.เกรียงศักดิ์ วงศ์อุทัย นายวรา สุขแสน (พนักงานอัยการ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ต่อศาลจังหวัดเชียงใหม่ ขอให้เพิกถอนอำนาจหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และขอให้เพิกถอนอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา กระทำหรือไม่กระทำอย่างใดในตำแหน่งโดยมิชอบเป็นการที่จะแก่งแย่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ หรือรับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๐ วรรคสอง ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสี่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๐๐ วรรคสอง วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ศาลจังหวัดเชียงใหม่ได้นัดฟังคำสั่ง โดยพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่ผู้ร้องถูกฟ้องในข้อหาหมิ่นประมาท ดูหมิ่นพระมหากษัตริย์นั้น ข้อหาดังกล่าวเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน เมื่อความปรากฏแก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนจึงย่อมมีอำนาจสอบสวนได้แม้ไม่มีคำร้องทุกข์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑

- เมื่อจำเลยที่ ๑ ได้รวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อจำเลยที่ ๒ แล้ว จำเลยที่ ๒ ย่อมมีอิสระในการใช้ดุลพินิจสั่งคดีว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะมีอำนาจรับฟังได้ว่ามีการกระทำผิดหรือไม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๖ ข้อ ๑๕ ข้อ ๕๐ และข้อ ๕๖ ซึ่งมีการตรวจสอบตามลำดับการบังคับบัญชาอยู่แล้ว ประกอบกับไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ร้องมาก่อน อีกทั้งคดีดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการสอบคำให้การ ดังนี้ กรณีจะเป็นพยานเท็จหรือไม่ หรือเป็นการกลั่นแกล้งผู้ร้องให้ถูกดำเนินคดีก็มีอาจบ่งชี้ได้ ข้อเท็จจริงยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๐๐ วรรคสอง สำหรับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เมื่อการกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไม่เป็นความผิด จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยต่อไป พิพากษายกฟ้องต่อมาผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ขอให้ศาลจังหวัดเชียงใหม่ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๔๐ (๑) และ (๓) มาตรา ๘๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) โดยมีการให้เหตุผลโต้แย้งไว้ด้วย

- ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา คือ คำร้องของศาลจังหวัดเชียงใหม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ศาลจังหวัดเชียงใหม่ได้มีคำพิพากษาคดีนี้ไปแล้ว และแม้ศาลจังหวัดเชียงใหม่ยังมีได้มีคำสั่งรับอุทธรณ์ก็ตาม แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งก็ไม่เกี่ยวกับการพิจารณารับหรือไม่รับอุทธรณ์แต่อย่างใด จึงไม่มีกรณีที่ศาลจังหวัดเชียงใหม่จะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๔๓ มาใช้บังคับแก่คดีนี้อีก กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘-๙/๒๕๕๔ ศาลยุติธรรมส่งคำโต้แย้งของคู่ความ รวม ๒ คำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงปรากฏดังนี้
- คำร้องที่หนึ่ง ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง บริษัท ลำปางฟอสซิโน จำกัด ที่ ๑ นางสาวอมลยา เจนตวนิชย์ ที่ ๒ เป็นจำเลย ต่อศาลแพ่งว่า จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญากู้เงินจากโจทก์ เป็นจำนวนเงิน ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีจำเลยที่ ๒ เข้าผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้สินทุกชนิดของจำเลยที่ ๑ และในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จำเลยที่ ๑ ได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ ๗๐๒๓๑ ตำบลพระบาท อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พร้อมสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้ว หรือจะมีต่อไปในภายหลังทั้งหมดซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๒ มาจดทะเบียนจำนองเป็นประกันกับโจทก์ หลังจากที่จำเลยที่ ๑ ได้รับเงินกู้จากโจทก์แล้วปรากฏว่า จำเลยที่ ๑ ได้ผิดนัดไม่ปฏิบัติตามสัญญาแต่อย่างใด รวมหนี้เงินกู้ที่จำเลยที่ ๑ ค้างชำระต่อโจทก์ทั้งหมดเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๘๒๙,๗๐๐.๖๒ บาท โจทก์จึงขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสองชำระหนี้ให้แก่โจทก์ต่อไป

- จำเลยทั้งสองให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะหนี้ของจำเลยจะต้องโอนให้บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย จำกัด (บสท.) ดำเนินการตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟูหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วโอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นทรัพย์สินโดยคุณภาพ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ทั้งหมดให้แก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนด จึงทำให้หนี้ด้อยคุณภาพหลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ มีสถานะภาพเช่นเดียวกันแต่ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิเข้า บสท. จึงเป็นการเลือกปฏิบัติมีผลให้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิส่วนบุคคลให้มีความเท่าเทียมกันในทางกฎหมายไม่สามารถบังคับใช้ได้ โจทก์ได้ให้จำเลยกู้หนี้ตามฟ้องเพื่อแก้ไขผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๔ จึงต้องเข้า บสท. ดังนั้น การที่พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หนี้ ๕ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ เข้า บสท. โดยไม่ให้หนี้ของจำเลยที่กู้หลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ เข้า บสท.

- จึงเป็นการจำกัดสิทธิ ไม่คุ้มครองสิทธิ เป็นการตรากฎหมายที่ไม่เป็นธรรมไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม ไม่สอดคล้องกับพระราชดำริในการใช้ การตีความกฎหมายขององค์พระมหากษัตริย์ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ อีกทั้งยังเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๑) (๓) และมาตรา ๘๑ (๑) (๒) (๓) เพราะขัดขวางสิทธิของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย รวดเร็ว และทั่วถึงได้ ทำให้คดีของจำเลยถูกจำกัดสิทธิไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิในการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม อันไม่สอดคล้องตามแนวนโยบายแห่งรัฐด้านกฎหมายและการยุติธรรมที่กำหนดให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ทำให้กระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด นอกจากนี้ หนี้ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๔ ต้องโอนให้แก่ บสท. การที่ศาลยุติธรรมยังบังคับใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงไม่ยุติธรรม เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

- คำร้องที่สอง ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ยื่นฟ้อง นายชัชชัย โชติบุตร เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดนนทบุรี ขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้ โดยจำเลยค้างชำระหนี้โจทก์ตามสัญญากู้เบิกเกินบัญชีและกู้ยืมเงิน เพื่อเป็นการชำระหนี้ จำเลยได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๕๙๙๑ ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย (บางใหญ่) จังหวัดนนทบุรี พร้อมสิ่งปลูกสร้าง มาจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ทุกประเภทของจำเลยทั้งที่มีอยู่แล้วหรือจะมีขึ้นในภายหลังในวงเงินจำนอง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๘ ต่อปี และหากต้องมีการบังคับจำนอง ให้เอาทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดชำระหนี้ ปรากฏว่าจำเลยผิดนัดชำระหนี้ต่อโจทก์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๒๐๖,๙๓๘.๖๘ บาท โจทก์จึงขอให้ศาลบังคับจำเลยชำระหนี้ให้แก่โจทก์ต่อไป

- จำเลยปฏิเสธฟ้องและโต้แย้งว่า พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ ที่ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว โอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ทั้งหมดให้แก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนดนั้น มีผลให้หนี้ด้อยคุณภาพหลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับหนี้ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ เนื่องจากมูลหนี้เกิดจากผลกระทบแห่งวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ.๒๕๔๐ เช่นเดียวกัน ถูกจำกัดสิทธิ หรือไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิจาก บสท. ดังนั้น พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒ ที่มีเจตนารมณ์ให้การบังคับใช้กฎหมายและการตีความกฎหมายต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการเข้า บสท. เฉพาะหนี้ด้อยคุณภาพก่อนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ เป็นการตรากฎหมายที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรคสอง

- ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ต้องได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ การบังคับใช้กฎหมายและการตีความกฎหมายไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ไม่สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่บุคคลย่อมมีสิทธิจะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๑) (๓) ทำให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๑) ขัดต่อแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรมที่กำหนดให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๑) (๒) (๓) และการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีมิได้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

- ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาทั้งสองกรณีแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟูหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนที่จดทะเบียนที่ชำระแล้ว โอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นทรัพย์สินดีของคุณภาพ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ทั้งหมดให้แก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนด” ซึ่งจำเลยในคดีทั้งสองคำร้องมิได้อยู่ในบังคับของพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ ดังนั้น จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแพ่งและศาลจังหวัดนนทบุรีจะใช้บังคับแก่คดีและไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้องทั้งสอง

ข้อ ๓ ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้ง

- การที่ศาลจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับในคดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น อาจเกิดขึ้นได้ใน ๒ กรณี ได้แก่
- (๑) คู่ความยกขึ้นโต้แย้ง
- (๒) ศาลเห็นเอง
- ในกรณีที่คู่ความยกขึ้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผล หากการโต้แย้งนั้น ต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑๒ แล้ว แม้ศาลจะเห็นว่าบทบัญญัติที่โต้แย้งนั้นไม่น่าจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลก็ไม่มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจที่จะไม่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ในกรณีนี้ศาลจึงต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเสมอ เปรียบเทียบศาลทำหน้าที่เป็นบุรุษไปรษณีย์ เมื่อจดหมายส่งมาถูกต้องก็ต้องส่งให้ถึงมือผู้รับ (แต่หากจดหมายส่งมาไม่ถูกต้อง เช่น ปิดดอกกรแสตมป์ไม่ถูกต้อง ไปรษณีย์ย่อมไม่ส่งจดหมายนั้นได้ โปรดดูหน้าถัดไปประกอบ) ส่วนผู้รับคือศาลรัฐธรรมนูญจะรับหรือไม่รับนั้นเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยว่าเรื่องดังกล่าวนี้เป็นสาระสำคัญอันควรได้รับการวินิจฉัยหรือไม่

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

129

ตัวอย่างกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าข้อโต้แย้งของคู่ความไม่เป็นสาระสำคัญอันควรได้รับการพิจารณาวินิจฉัย จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เช่น

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๕๔ ประเด็นตามคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีสองประเด็น คือ
- ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และมาตรา ๕๖ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่นหรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

130

- ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติทั่วไป โดยบัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ส่วนพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๑๔ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่บัญญัติว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ หรือมีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสียตามมาตรา ๑๗ ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น ซึ่งในสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้มีข้อความแสดงการโต้แย้งเพียงว่า มาตรา ๑๔ มีบทบัญญัติอันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ และไม่ได้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

- กฎหมายที่จะบัญญัติขึ้นอันจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ จะต้องเป็นกรณีที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่นหรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น อีกทั้งกฎหมายดังกล่าวจะต้องปฏิบัติให้ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ให้ครบถ้วนอีกด้วย จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๑๔ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิในการอุทธรณ์ มิได้เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิอย่างไร การที่ผู้ร้องอ้างว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๖ ผู้ร้องก็ไม่ได้อ้างว่าจำกัดสิทธิอย่างไร ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวอย่างไร อีกทั้งไม่ใช่เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิการได้รับข้อมูลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ แต่ประการใด คำร้องในส่วนนี้จึงไม่เป็นสาระสำคัญอันควรได้รับการวินิจฉัย ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๑๔

- สำหรับกรณีที่ย้ำว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้น เห็นว่า ในประเด็นดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ โดยวินิจฉัยว่า กรณีโต้แย้งว่ากระบวนการตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้ บังคับมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ประเด็นโต้แย้งตามคำร้องนี้เป็นกรณีโต้แย้งว่ากระบวนการตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งสอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น ประเด็นโต้แย้งในส่วนนี้จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๐ มาตรา ๖๐ และ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ปรากฏว่า ผู้ร้องระบุเพียงว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติ อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๐ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๕๖ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ โดยมีได้ระบุรายละเอียดของการโต้แย้งและเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวอย่างไร เพราะเหตุใด ประกอบกับบทบัญญัติ มาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นเพียงบทบัญญัติที่วางหลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีปกครองต่อศาลปกครองว่าจะต้องกระทำให้ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่มีกฎหมายกำหนดไว้ หากใช้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่อย่างใด จึงไม่มีลักษณะที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๐ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๕๖ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ ดังกล่าวข้างต้น คำร้องในส่วนนี้จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๕๔** ศาลจังหวัดนนทบุรีสั่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๑ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่าพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีเป็นโจทก์ ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองในข้อหาฐานความผิดร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ต่อมาจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ได้ยื่นคำร้องขอให้ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยอ้างว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีอาญาแตกต่างไปจากเดิม อันเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยทั้งสองหลายประการ เช่น การที่จำเลยให้การรับสารภาพ หากความผิดที่จำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามมาตรา ๑๓ หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์โดยเฉพาะการกระทำซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้รับฎีกาไว้วินิจฉัยตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ซึ่งแต่เดิมบรรดาคดีอาญาต่าง ๆ จะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยเสมอภาคกันในบรรดากฎหมายที่มีความผิดทางอาญา แต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐

- มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิดในการต่อสู้คดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐
- โจทก์ยื่นคำร้องแถลงคัดค้านสรุปได้ว่า คดีอาญามีลักษณะพิเศษและซับซ้อน แตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป พระราชบัญญัติพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา คือ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น

- ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่คู่ความซึ่งได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีมูลกรณีที่จะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง ส่วนพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในกรณีที่จะมีการอุทธรณ์และฎีกาค่าพิพากษาหรือคำสั่งต่อไปหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นศาลชั้นต้นจะนำมาใช้บังคับแก่คดี จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง กรณีไม่เป็นประโยชน์ที่จะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป สมควรจำหน่ายคำร้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้อง

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๕๔ คดีนี้โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ พร้อมบริวาร ให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายทรัพย์สินออกไปจากที่ดิน น.ส.๓ ของโจทก์ ศาลจังหวัดพิจิตรพิพากษาให้จำเลยทั้งสองและบริวารออกจากที่ดินตามแผนที่พิพาทและให้จำเลยทั้งสองชำระเงินและค่าเสียหายแก่โจทก์ แต่จำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา โจทก์จึงขอให้บังคับคดี
- จำเลยทั้งสองข้างต้นได้เป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดพิจิตรขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดี ศาลจังหวัดพิจิตรมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ผู้ร้องทั้งสองอุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัดพิจิตร และศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิจิตรพิพากษาขึ้นฎีกา โดยยกข้อกฎหมายโต้แย้งเป็น ๒ ประเด็น ได้แก่
- การบังคับคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากที่ดินแปลงที่โจทก์ฟ้องและทำสัญญาเช่ากับจำเลยทั้งสอง ไม่มี น.ส. ๓ แต่โจทก์จะบังคับเอาที่ดิน น.ส. ๓ แปลงที่ผู้ร้องทั้งสองอาศัยอยู่ โดยโจทก์อ้างว่าเป็นแปลงเดียวกันกับที่โจทก์ทำสัญญาเช่ากับจำเลยทั้งสอง

- ผู้ร้องทั้งสองอาศัยอยู่ในที่ดินแปลงพิพาทดังกล่าวโดยสงบและเปิดเผยแสดงตัวเป็นเจ้าของมาเกินกว่า ๑๐ ปีแล้ว ผู้ร้องทั้งสองจึงได้สิทธิครอบครองปรบักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ และผู้ร้องทั้งสองเป็นบุคคลที่มีอำนาจพิเศษเหนือคำพิพากษาของศาลชั้นต้น
- ศาลจังหวัดพิจัยมีคำสั่งว่าฎีกาของผู้ร้องในประเด็นที่ ๒ ยังไม่ชัดเจนว่าเป็นการโต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอย่างไร จึงมีคำสั่งไม่รับฎีกาของผู้ร้องในประเด็นที่ ๒ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ ส่วนฎีกาในประเด็นที่ ๑ นั้น เป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่เกี่ยวกับการบังคับบริวารของผู้ถูกฟ้องชั้นโงซึ่งอยู่บนอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าขณะยื่นฟ้องไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาท ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ จึงมีคำสั่งไม่รับฎีกาของผู้ร้อง

- ผู้ร้องทั้งสองยื่นอุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัดพิจัยที่ไม่รับฎีกา พร้อมโต้แย้งว่าคำสั่งของศาลจังหวัดพิจัยที่ไม่รับฎีกาเพราะเหตุต้องห้ามตามกฎหมายดังกล่าวกับกรณีของผู้ร้องหาขอบไม่เพราะเป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องทั้งสองขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และฎีกาของผู้ร้องทั้งสองเป็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงซึ่งมีสาระสำคัญที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและประเพณีปฏิบัติของมหาชน
- ศาลฎีกามีคำสั่งว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ และ มาตรา ๒๔๙ มาใช้บังคับในการสั่งไม่รับฎีกาของผู้ร้องทั้งสองและผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฎีกา โดยกล่าวอ้างว่าศาลชั้นต้นจะใช้มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับแก่กรณีของผู้ร้องทั้งสองหาได้ไม่ เนื่องจากเป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องทั้งสองขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และไม่ปรากฏว่าเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้การพิจารณาคดีให้ชั่วคราว และส่งความเห็นของผู้ร้องทั้งสองไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

- ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ จะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งของผู้ร้องในคดีของศาลฎีกาดังกล่าว ผู้ร้องมิได้ระบุเหตุผลสนับสนุนว่าจำกัดสิทธิอย่างไร ชัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ อย่างไร เพราะเหตุใด ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ในคดีแพ่งที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มีเนื้อหาหรือผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมแต่ประการใด จึงไม่มีกรณีที่จะชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ คำโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๔ คดีนี้ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงินจำนวน ๘,๔๒๗,๕๕๐.๙๑ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๖.๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๕,๐๔๘,๒๗๒.๑๒ บาท นับแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ จากต้นเงิน ๓,๓๕๗,๓๗๒.๐๘ บาท นับตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ชำระให้ยึดทรัพย์จำนวนของจำเลยที่ ๑ คือ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๙๑๕๒ พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยที่ ๒ ฎีกา คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา

- บริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด ผู้ร้องในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๘๒๑/๒๕๔๔ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ขอสวมสิทธิแทนโจทก์ โดยผู้ร้องได้จดทะเบียนเป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์และเป็นสถาบันการเงินตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับซื้อสินทรัพย์หรือรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพหรือรับโอนสิทธิเรียกร้อง ตลอดจนหลักประกันของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของลูกหนี้ทั้งหมดจากโจทก์
- ต่อมาวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ จำเลยทั้งสองได้ยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องขอสวมสิทธิแทนโจทก์ของบริษัท บริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด และยื่นคำร้องขอส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการที่ผู้ร้องได้รับซื้อหรือรับโอนทรัพย์สินด้วยคุณภาพหรือรับโอนสิทธิเรียกร้อง ตลอดจนหลักประกันของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของจำเลยจากโจทก์ โจทก์อาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๗ และ มาตรา ๘ ซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๔ นั้น

มานิตย์ ขุนป่า คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

143

- จำเลยทั้งสองเห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ ที่กำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์รับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินเพื่อนำมาบริหารและเข้าสวมสิทธิแทนโจทก์ในคดีนี้ เป็นกฎหมายที่รัฐบาลตราขึ้นเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่พวกพ้องและนายทุน รัฐบาลได้ออกพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ ให้มีบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อรับซื้อสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่รับซื้อมาบริหารขายทอดตลาดตามคำพิพากษา เพื่อให้ผู้มีอำนาจทางการเงินและพรรคพวกเข้าซื้อหลักทรัพย์เหล่านี้ในราคาถูกจากการขายทอดตลาด เจ้าหนี้เดิมซึ่งเป็นสถาบันการเงินจำต้องขายสินทรัพย์ด้วยคุณภาพพร้อมสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันให้แก่บริษัทสินทรัพย์ในราคาถูก เพราะหากขายทอดตลาดตามคำพิพากษาก็ได้ไม่คุ้มราคา บริษัทบริหารสินทรัพย์ได้เร่งขายทอดตลาดสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพในราคาที่ต่ำเกินกว่าที่ควรจะได้เพื่ออำนวยประโยชน์ให้กับผู้มีอำนาจทางการเงิน เป็นผลทำให้ลูกหนี้ภายในประเทศจำนวนมากไม่สามารถปลดหนี้ได้และตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทำให้เจ้าหนี้เดิมซึ่งเป็นสถาบันการเงินไม่ได้รับชำระหนี้จากราคาสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพมากเท่าที่ควรจะได้

มานิตย์ ขุนป่า คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

144

- ทำให้สถาบันการเงินดังกล่าวมีหนี้สินเพิ่มขึ้นจนมีฐานะทางการเงินที่ไม่มั่นคง ต้องปรับโครงสร้าง ควบกิจการ ถูกซื้อ ยุบหรือปิดกิจการไปในที่สุด พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นกฎหมายที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเสียหาย เป็นกฎหมายที่ทำลายความมั่นคงของรัฐและผลประโยชน์แห่งชาติ ไม่สอดคล้องตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ไม่สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ เป็นอันบังคับใช้ไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

- ศาลฎีกามีคำสั่งให้ส่งความเห็นและข้อโต้แย้งตามคำร้องของจำเลยทั้งสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญมาตรา ๗๕ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามกฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ มิใช่บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ส่วนพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ มาตรา ๓ ว่าด้วยบทนิยาม มิใช่บทบัญญัติที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่ประการใด มาตรา ๗ ก็เป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์ไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ไว้ว่า ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้อง เป็นคดีอยู่ในศาล ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์สวมสิทธิเข้าเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ตามคำพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้

- และในกรณีศาลได้มีคำพิพากษาบังคับเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามกฎหมายนี้แต่อย่างใด และมาตรา ๘ เป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์ไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์และผู้โอนได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากรต่าง ๆ บรรดาที่เกิดจากการโอนสินทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยจะกำหนดเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ มิได้เป็นบทบังคับเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามกฎหมายนี้แต่อย่างใด
- ดังนั้น การที่จำเลยโต้แย้งว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ มาตรา ๓ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๔ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ จึงเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

147

ข้อสังเกต

- จากคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญนี้ ทำให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะมีแนวบรรทัดฐานที่จะมีคำสั่งไม่รับคำร้องในกรณีที่มีการโต้แย้งว่ากฎหมายที่จะใช้บังคับในคดีขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (โดยไม่มีกรณีโต้แย้งว่าขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่รับรองเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ) เพราะบทบัญญัติในนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ไม่ใช่บทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพโดยตรง

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

148

- แม้อำนาจในการสั่งรับหรือไม่รับคำโต้แย้งของคุณความไว้พิจารณาจะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ แต่อำนาจในการวินิจฉัยว่า คำโต้แย้งของคุณความเข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ นั้น เป็นอำนาจของศาล (ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร) ที่จะพิจารณาวินิจฉัย มิใช่ว่าเมื่อคุณความโต้แย้งมาอย่างไรแล้ว ศาลจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเสมอไป

ตัวอย่างเช่น

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๔๐/๒๕๔๘ อำนาจในการสั่งรับหรือไม่รับคำโต้แย้งของคุณความตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง (ปัจจุบันมาตรา ๒๑๒) ไว้พิจารณา เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง แต่อำนาจในการวินิจฉัยว่าคำโต้แย้งของคุณความเข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือไม่เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง มิใช่ว่าหากคุณความมีคำโต้แย้งในเรื่องนี้ อย่างไรแล้วศาลยุติธรรมจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยทุกกรณีไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๒๘/๒๕๕๓

- แม้อำนาจในการสั่งรับหรือไม่รับคำโต้แย้งของคู่ความตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ไว้พิจารณาจะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตาม มาตรา 264 วรรคสอง แต่อำนาจในการวินิจฉัยว่าคำโต้แย้งของ คู่ความเข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย หรือไม่นั้นย่อมเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามมาตรา 264 วรรค หนึ่ง (ปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๑๒)หาใช่ว่าเมื่อคู่ความมีคำโต้แย้ง อย่างไรแล้วศาลยุติธรรมจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยทุกกรณีไม่

อนึ่ง หากเป็นกรณีที่ศาลเป็นผู้เห็นเองว่าบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่จะใช้บังคับในคดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แล้วศาลส่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีดุลพินิจที่จะ พิจารณาว่าเรื่องนั้นเป็นสาระอันควรได้รับการพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ หากแต่ต้องรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเสมอ เพราะถือว่าผ่านการ ก่อร่างของศาลมาแล้วเป็นอย่างดี (ดูมาตรา ๒๑๒ วรรคสอง)

นอกจากนั้น คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นใด ศาลนั้น ๆ เป็นผู้ที่มีอำนาจในการสั่งคำร้องตามมาตรา ๒๑๒ นี้

ตัวอย่างเช่น

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๓๑-๖๙๓๒/๒๕๕๓ โจทก์ทั้งสองยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาการพิจารณาไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของโจทก์ทั้งสองไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในขณะคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา การพิจารณาส่งคำร้องดังกล่าวจึงเป็นอำนาจของศาลฎีกา การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งในคำร้องว่าให้รวมสำนวนไว้ ย่อมมีผลเป็นการปฏิเสธที่จะส่งคำร้องของโจทก์ทั้งสองไปให้ศาลฎีกา จึงเป็นการไม่ชอบ
- คำร้องของโจทก์ทั้งสองระบุเพียงแต่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาคดีปกครองหรือไม่ มิได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกาไม่จำเป็นต้องส่งคำร้องของโจทก์ทั้งสองไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ข้อ ๔ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่โต้แย้งนั้นมีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๕

ศาลจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ก็เฉพาะกรณีโต้แย้งว่าเนื้อหาของของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากเป็นกรณีที่กฎหมายตราขึ้นโดยกระบวนการที่ไม่ถูกต้อง จะได้แย้งโดยอาศัยช่องทางนี้คือ ตามมาตรา ๒๑๒ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไม่ได้ (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๕-๓๖/๒๕๔๔) ซึ่งต่างจากการควบคุมกฎหมายไม่ให้ขัดรัฐธรรมนูญก่อนมีการประกาศใช้ ซึ่งสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ทั้งกรณีที่ร่างกฎหมายนั้นมีเนื้อหาสาระขัดต่อรัฐธรรมนูญ และกรณีที่ร่างกฎหมายนั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามกระบวนการตรากฎหมาย

ข้อ ๕ ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กรในรัฐ ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไว้แล้วว่า ชัดหรือไม่ชัดต่อ รัฐธรรมนูญ ก็ไม่จำเป็นต้องมีการเสนอเรื่องให้ศาล รัฐธรรมนูญพิจารณาซ้ำอีก อนึ่ง หากมีการยื่นไปยังศาล รัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญก็จะ “ยกคำร้อง”

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

155

- กรณีคำวินิจฉัยที่เคยมีมาแล้วของศาลรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ (ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้ถูกยกเลิกไปตามประกาศคณะปฏิวัติในปี ๒๕๔๙) ประเด็นใดที่มีเนื้อหาวินิจฉัยภายใต้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ หรือ ๒๕๕๐ และหลักการนั้นก็ยังคงปรากฏในรัฐธรรมนูญปัจจุบัน (๒๕๖๐) เช่นนี้ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ก็จะไม่ส่งประเด็นนั้นมา ให้ศาลรัฐธรรมนูญ (ดูคำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๒ ซึ่งศาลฎีกาไม่ส่งประเด็น ที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยในประเด็นที่ได้แย้งไว้แล้วภายใต้ รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ หากแต่ส่งประเด็นอื่น ๆ ที่ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ) หรือหากส่งมาศาลก็จะไม่วินิจฉัยในประเด็นนั้น เพราะ ถือว่าได้เคยมีการวินิจฉัยไว้แล้ว (โปรดดูคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๒ และ ๒/ ๒๕๕๒ เทียบเคียง)

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

156

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๒

- ประเด็นที่ว่า ปวิพ. มาตรา ๒๓๙ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๑๙๘ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๙ ว่า ปวิพ. มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๕๔๐) มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ อันเป็นหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) มาตรา ๒๑๙ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๑๙๗ ซึ่งเป็นประเด็นเดียวกับประเด็นของคำร้องนี้ จึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

157

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๒

- ประเด็นพิจารณา คือ พรบ. หนายความ มาตรา ๓๕ (๖) ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ เนื่องจาก พรบ. หนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย นั้น เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๓๕-๓๖/๒๕๔๔ ว่าการโต้แย้งว่ากฎหมายตราขึ้นโดยมิได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้น เป็นการโต้แย้งว่ากฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๕๔๐) มาตรา ๒๖๔ มิได้ให้สิทธิผู้ร้องที่จะโต้แย้งได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๕๔๐) มาตรา ๒๖๔ มีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๕๕๐) มาตรา ๒๑๑ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

158

ข้อสังเกต คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๒

- การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดต้องพิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาล รัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๕๕

- การโต้แย้งว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ขัดรัฐธรรมนูญ ในขณะที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐๙ รับรองความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญของประกาศดังกล่าวไว้แล้ว ทำให้คำร้องไม่เป็นสาระ อันควรได้รับการพิจารณา ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสอง (คำสั่งศาล รัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๕๕)
- แม้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะได้รับการตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้ไปแล้วตามการบังคับให้เสนอร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะมีการหยิบ ยกประเด็นว่าบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใดเป็นการเฉพาะ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณา

๔. การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญหลังประกาศใช้ กรณีเสนอเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาส่งเรื่องต่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

มาตรา ๒๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีความผิด ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๒๓๑ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

161

ข้อสังเกต

1. “กฎหมาย” ต่างจาก “กฎ คำสั่ง ฯลฯ” เพราะแยกเขียนคนละอนุมาตรา
2. “กฎหมาย” (เรียกกันทั่วไปว่า “กฎหมายที่ตราขึ้นโดยอำนาจนิติบัญญัติ”, “กฎหมายในความหมายของรัฐธรรมนูญ”) ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และกฎหมายอื่นที่เทียบเท่า (เช่น ประกาศคณะปฏิวัติ)
3. “กฎ” ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่ออกโดยหน่วยงานรัฐ (นิยามตาม พรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

มาตรา ๒๓๑ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

162

ข้อสังเกต

- การใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓๑ นี้ต้องเป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เท่านั้น หากเป็นเรื่องอื่น เช่น ปัญหาว่าสนธิสัญญาที่รัฐบาลจะลงนามนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ก่อนหรือไม่ เป็นต้น จะไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย (เทียบคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๒)

๕. การควบคุมการกระทำไม่ให้ขัดรัฐธรรมนูญ ยื่นตรง

“มาตรา ๒๑๓ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่า **การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

ข้อสังเกต

ศาลรัฐธรรมนูญตีความค่อนข้าง “แคบ” สำหรับการใช้สิทธิยื่นเรื่องตามมาตรา ๒๑๓ เช่น

- (๑) การกระทำของฝ่ายบริหารที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่ได้มีการใช้สิทธิเยียวยาญาติไปภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ จะใช้สิทธิตามมาตรา ๒๑๓ ไม่ได้ (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๐)
- (๒) การร้องขอตามมาตรา ๒๑๓ ต้องร้องขอแสดงให้เห็นว่าได้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพอย่างไร ถ้าฟังแต่การร้องขอให้รัฐให้การสนับสนุนโครงการตามความคิดเห็นของผู้ร้อง ไม่ต้องด้วยมาตรา ๒๑๓ (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๐ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ต่อ

- (๓) ร้องขอให้ตรวจสอบสวนความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยอาศัยมาตรา ๒๑๓ ไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้วในมาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๓๑ (๑) (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๐ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๐, ๗/๒๕๖๐, ๗/๒๕๖๐, ๘/๒๕๖๐, ๑๐/๒๕๖๐, ๑๑/๒๕๖๐, ๑๒/๒๕๖๐, ๑๓/๒๕๖๐, ๑๔/๒๕๖๐ วินิจฉัยไว้ทำนองเดียวกัน)
- (๔) การขอให้วินิจฉัยว่าการตัดสินใจของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่อาจใช้มาตรา ๒๑๓ ได้ เพราะผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาคดีตามมาตรา ๑๘๘ (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๐)
- (๕) การร้องตามมาตรา ๒๑๓ ต้องแสดงให้เห็นว่าสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้องถูกละเมิดอย่างไร ถ้าฟังเพียงแต่การที่มีการดำเนินการล่าช้ายังไม่เข้ามาตรา ๒๑๓ (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๐)

๖. การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๙๕ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้เลือกเป็นรายคดี

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๙๖ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

167

ต่อ

วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามวรรคสี่ ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน และได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนเก้าคน โดยให้เลือกเป็นรายคดีและเมื่อองค์คณะของศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง หรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่หรือไม่ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคห้า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๙๖ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

168

**๗. การส่งเรื่องของ ป.ป.ช. กรณีผู้ดำรงตำแหน่งרארยผิตปกติ ทูจริตต่อหน้าที หรืออง
ใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่า
ฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง**

มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สอบสวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ได้สอบสวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

มติสช้ จุณนำ รัฐธรรมนูญ เนติฯ ๒๕๖๐

169

ต่อ

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มติสช้ จุณนำ รัฐธรรมนูญ เนติฯ ๒๕๖๐

170

ต่อ

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่พวติการณหรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้บริบททรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๑๐๖ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

171

ต่อ

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรวจมาใช้บังคับแก่กรณีที่ไม่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

ปลด.ต้องรอพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... (พ.ศ.๒๕๖๐) ที่เสร็จสิ้นจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว

มาตรา ๑๐๖ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

172

๘. การควบคุมการตราพระราชกำหนดโดยศาลรัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณานุมัติหรือไม่อนุมัติ พระราชกำหนดโดยเร็วถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไป ในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

มานิติฯ จุฬาฯ รัฐธรรมนูญ ฉบับฯ ๒๕๖๐

173

ต่อ

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดและพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่มีการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นให้มีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่ อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้ บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภา และการยืนยันการ อนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ฯ”

มานิติฯ จุฬาฯ รัฐธรรมนูญ ฉบับฯ ๒๕๖๐

174

ต่อ

มาตรา ๑๗๓ **ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด** สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า **พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง** และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง **ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่**

มาตรา ๑๗๓ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

175

ข้อสังเกต

ยกประเด็นให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบได้แต่เพียงว่าการตราพระราชกำหนดไม่ได้เป็นไปเพื่อ

- 1) ประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ
- 2) ความปลอดภัยสาธารณะ
- 3) ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือ
- 4) ป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ

ไม่สามารถยกประเด็นการตราพระราชกำหนดนั้นมีกรณีฉุกเฉินหรือไม่เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

มาตรา ๑๗๓ รัฐธรรมนูญ แห่งปี ๒๕๖๐

176

๕.เอกสิทธิ์ของสมาชิกสภา

“มาตรา ๑๒๔ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนยอมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภาและการกล่าวถ้อยคำนั้น มีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

มานิติฯ จุฬาฯ รัฐธรรมนูญ ฉบับฯ ๒๕๖๐

177

ต่อ

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณาารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

มานิติฯ จุฬาฯ รัฐธรรมนูญ ฉบับฯ ๒๕๖๐

178

บุคคลผู้ได้รับเอกสิทธิ์

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้พิพากษาและผู้โฆษณา รายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทน วุฒิสภา หรือรัฐสภา รวมทั้งบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือ แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการ ประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาต จากประธานแห่งสภานั้น (มาตรา ๑๒๔)
2. ผู้กระทำความผิดที่กรมการ (มาตรา ๑๒๙ วรรคเจ็ด)
3. รัฐมนตรีที่เข้าร่วมการประชุมสภา (มาตรา ๑๖๓)

ลักษณะการกระทำที่ได้รับเอกสิทธิ์

เฉพาะแต่การกล่าวถ้อยคำในทางแถลง ข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็น และการออก เสียงลงคะแนน

ไม่รวมถึงการกระทำอื่น เช่น การชกกันในที่ ประชุม

สถานที่ที่เอกสิทธิ์ให้ความคุ้มครอง

1. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
2. ที่ประชุมวุฒิสภา และ
3. ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

หากเป็นกล่าววนอกที่ประชุมสภา ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง เช่น การแถลงข่าววนอกห้องประชุมสภาหลังการประชุมสภา

ผลขอเอกสิทธิ์

ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวในทางใด ๆ ไม่ได้ ทั้งทางแพ่ง และทางอาญา รวมทั้งทางวินัย ด้วย

ข้อสังเกต

1. กรณีไม่มีการถ่ายทอดการประชุม บุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ จะได้รับเอกสิทธิ์เด็ดขาด ที่ไม่อาจนำไปฟ้องร้องใด ๆ
2. กรณีที่มีการถ่ายทอดการประชุม บุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ ได้รับเฉพาะการกล่าวถึงบุคคลที่เป็นรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาในตำแหน่งนั้น แต่จะไม่ได้รับเอกสิทธิ์หากกล่าวถึงบุคคลอื่น กล่าวอีกนัยหนึ่ง บุคคลอื่นนั้นสามารถฟ้องร้องได้ตามปกติ

๑๐. ความคุ้มกันของสมาชิกสภา

“มาตรา ๑๒๕ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา”

ลักษณะของความคุ้มกันตามมาตรา ๑๒๕

1. ความคุ้มกันที่จะไม่ถูกจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวไปสอบสวนในฐานะที่เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม
2. ขอบเขตของความคุ้มกัน เฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น ไม่รวมคดีแพ่ง แต่อาจมีการดำเนินคดีอาญาได้ หาก (ก) สภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอนุญาต (ข) มีการจับในขณะกระทำความผิด (จับแล้วต่อรายงานไปยังประธานสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หากประธานสภานั้นสั่งให้ปล่อยก็ต้องปล่อย) (ค) ถ้ามีการคุมขังสมาชิกอยู่เมื่อถึงสมัยประชุมก็ต้องปล่อยตัวเมื่อประธานสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกร้องขอ
3. ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

มานิติฯ จุฬาฯ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒๕๖๐

185

แบบทดสอบทบทวน

นาย ก. ถูกจับในข้อหามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อแสวงหาประโยชน์ นาย ก. ต่อศาลอาญา นาย ก. ให้การต่อสู้ แล้วยกประเด็นขึ้นร้องในคดีในศาลอาญาว่า กระบวนการจับกุมนาย ก. เป็นกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายขัดต่อหลักนิติธรรมที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลอาญาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาในประเด็นนี้

หากท่านเป็นผู้พิพากษาที่รับผิดชอบคดีนี้จะวินิจฉัยคำร้องอย่างไร เพราะเหตุใด

(การกระทำ?)

มานิติฯ จุฬาฯ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒๕๖๐

186

ปัจฉิมลิขิต (บริการหลังการบรรยาย)

- กรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ นักศึกษาสามารถสอบถามโดยส่งคำถามไปได้ที่
MANIT_J@YAHOO.COM or **02 2182017**
- ผู้บรรยายจะรีบตอบคำถามให้

ขอให้โชคดีเป็นของทุกท่านครับ

